

GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME SUÇU

Ramazan KEKLİK*

ÖZET

TCK'nın 265. maddesinde yer alan görevi yaptırmamak için direnme suçuna ilişkin düzenlemede yer alan suç tanımında, pasif direnme eylemleri kapsam dışı bırakılmıştır. Bu suç münhasıran kamu görevlisi olan mağdura karşı cebir veya tehdit kullanılması suretiyle işlenebilir. Cebir eyleminin kasten yaralama boyutuna varması zorunlu değildir. Ayrıca failde görevi yaptırmama amacı bulunmalıdır. Dolayısıyla bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilir. Benzer suçlarla kıyaslandığında, ceza adaleti ile bağdaşmayan sonuçlara yol açması kuvvetle muhtemeldir. Şikayet hakkının kullanılması, meşru müdafaa gibi hukuka uygunluk nedenlerinin suçu ortadan kaldırması mümkündür. Özellikle kolluk güçlerine karşı işlenen suçlarla ilgili yargılamada, bireylerin "adil yargılanma hakkı"nın ihlal edilmemesi için dikkatli olunmalıdır. Ceza adaletinin sağlanması ve adil yargılamanın temini için yasal değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: görevi yaptırmamak için direnme, cebir, tehdit, kamu görevlisi, kasten yaralama

THE CRIME OF PREVENTION OF PERFORMANCE

ABSTRACT

The definition of the crime of resisting an officier (prevention of performance) in Article 265 of Turkish Penal Code exclude nonviolent resistance. This crime can only be committed by using force or threat against public servants. The victim does not have to be injured. Offender must have purpose of preventing a public office. This can be described as *dolus directus*. There may be some unfair results due to differences between this crime's punishment limits and similar crimes'. Some deeds are not crime though they contain threat or violence, because the doer has the right of self defence. Judges have to be careful when they try criminals who are alleged to commit this crime against law enforcement officers. They have advantageous position to temper evidences and this situation may damage people's right to fair trial. Finally, there is a need to some amendments in the article to fix probable problems.

Keywords: prevention of performance, force, threat, public servant, felonious injury

---

* Dr. Gaziantep Cumhuriyet Savcısı- ramazankeklik01@gmail.com)

GİRİŞ

Görevi yaptırmamak için direnme suçu, dar manada devlet işleyişinin geniş anlamda ise kamu düzeninin sağlanması bakımından önemli bir kamusal enstrümandır. Esasen, kamu otoritesi ya da diğer bir deyişle devlet idaresine kamu düzenini sağlaması için tanınan temel ayrıcalık, bireyler üzerinde fiziksel kuvvet kullanabilme olanağıdır. Şüphesiz kamu otoritesi, fiziksel kuvvet kullanırken pozitif hukuk kurallarına ve evrensel hukuk prensiplerine uygun hareket etmek zorundadır. Öte yandan, devletin fiziksel kuvvet kullanımının tek sınırı bunlar değildir. Dış dünyada geçerli olan fiziksel, ekonomik ve sosyal kurallar da doğal birer sınır teşkil eder. Diğer bir deyişle, devletin üstlendiği görevlerin hepsini birden anlık fiziksel kuvvet kullanarak yerine getirmesi, hukuken mümkün olsa da fiilen mümkün değildir. Sözgelimi bir ayaklanma sırasında, anlık fiziksel kuvvet kullanılması bakımından hukuki bir engel olmasa bile söz konusu doğal bariyerlerin etkisiyle kamusal fonksiyonların aksaması gündeme gelebilecektir. Dolayısıyla tek başına anlık fiziksel kuvvet kullanmak suretiyle kamu düzeninin etkin ve kalıcı olarak sağlanması mümkün değildir.

Kamu düzeninin kalıcı ve etkili bir biçimde sağlanması, toplumu oluşturan bireylerin büyük bir çoğunluk olarak bunu önemseyip kabullenmesi ve ona göre hareket etmesi ile mümkündür. Bireylerin bu bilinçle hareket etmesi, büyük oranda kamu düzenine duydukları ihtiyaç ve kültürel miras içinde şekillenen birlikte yaşama duygusundan kaynaklanır. Öte yandan, kamu düzeninin sağlanması, bireylerin iyiniyet ve tercihlerine bırakılmayacak kadar önemlidir. Bu noktada, kamu düzeninin sağlanmasında anlık fiziksel kuvvet kullanımının yetersiz yönlerinin müstakbel fiziksel kuvvet kullanımıyla giderilmesi gündeme gelir. Yani devlet idaresinin kamusal faaliyetlere engel olacak davranışları, ceza tehdidiyle yasaklaması söz konusudur. Hukuk devletlerinde bu yasaklama, söz konusu davranışların suç olarak tanımlanması suretiyle yapılır. Pozitif hukukumuzda bu amaçla vaz edilen düzenlemelerin başında, TCK'nın 265. maddesinde¹ düzenlenen “görevi yaptırmamak için direnme” suçu gelir.

---

¹ **Madde 265** - (1) Kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Suçun yargı görevi yapan kişilere karşı işlenmesi hâlinde, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasına hükümlenir. (3) Suçun, kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte biri oranında artırılır. (4) Suçun, silâhla ya da var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. (5) Bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

A. GENEL OLARAK

Görevi yaptırmamak için direnme suçuna ilişkin düzenleme, Türk Ceza Kanunu'nun "İkinci Kitap"ında "Dördüncü Kısım" altında yer alan "Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar" başlıklı "Birinci Bölüm"de yer almaktadır.

TCK m. 265'in başlığında, suç adı "görevi yaptırmamak için direnme" şeklinde yer almaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki bu ibare, madde metnindeki suç tanımıyla tam olarak uyumlu değildir. Şöyle ki suç adında "direnme" kelimesine vurgu yapılmaktadır. Bu kelime, "herhangi bir düşüncede, bir istekte veya durumda ayak diremek, inat etmek"² anlamına gelmektedir. Dolayısıyla madde başlığı, daha ziyade bir eylemsizlik durumunu çağrıştırmaktadır. Oysa suç tanımında, suçu oluşturacak fiiller, cebir veya tehdit olarak sayılmaktadır. Her iki hareket tarzının aktif davranışlar gerektirdiği dikkate alındığında, bahsettiğimiz uyumsuzluk belirginleşmektedir. Kaldı ki suç tanımında, bir kamu görevinin kısmen veya tamamen engellenmesine de unsur olarak yer verilmiş değildir.

765 sayılı TCK'da görevi yaptırmamak için direnme suçunun karşılığı olarak kabul edilebilecek düzenlemeler, söz konusu kanunun 258 ve 260. maddelerinde yer almaktaydı. 01.06.2005'te yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'da, 765 sayılı TCK'da yer alan "memura pasif direnme" ve "memura aktif direnme" şeklindeki ikili ayrıma yer verilmemiş; bu kanunun 260. maddesinde düzenlenen ve "pasif direnme olarak"³ nitelendirilen eylemler suç olmaktan çıkarılmıştır⁴.

² <http://www.tdk.gov.tr/>, erişim tarihi: 01.07.2015

³ 765 sayılı TCK'nın 260. maddesinde düzenlenen ve "pasif direnme" olarak adlandırılan suçun oluşumu için eşya üzerinde cebir uygulanması aranmaktaydı. Bkz. TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan/ ÖNOK, Murat, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2010, s. 908.

⁴ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 905; ARTUK, Mehmet Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ YENİDÜNYA, Ahmet Caner, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 9. Bası, Ankara 2008, s. 975; "TCK'nın 265. maddesinde "görevi yaptırmamak için direnme" başlığıyla "seçimlik hareketli" ve "amaçlı bir fiil" olarak düzenlenen ve görevin yapılmasını önleme amacıyla kamu görevlisine karşı gelinmesi eylemleri cezalandırılan suç tipinde; hareketin "cebir veya tehdit" şeklindeki icrai davranışlarla işlenebileceğinin öngörüldüğü ve belirtilen tipik hareketleri içermeyen pasif direnme fiillerinin bu suçu oluşturmayacağı göz önüne alındığında; mağdur polis memurlarının aşamalarda suça sürüklenen çocuğun kendilerine yönelik cebir veya tehdit niteliğinde bir eylemde bulunduğu dair beyanlarının olmadığı, dosya kapsamına göre de yakalanmamak için kaçmaya çalışmak dışında bir davranışta bulunmadığı anlaşılan suça sürüklenen çocuğun fiilinin, TCK'nın 265/1. maddesinde yer alan görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebir ve/veya tehdit unsurunu ne şekilde

B. KORUNAN HUKUKSAL YARAR

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, bu suç tanımı ile korunması hedeflenen hukuksal yararların başında, kamu idaresi organlarının faaliyetlerini etkin, hızlı ve zararsız bir şekilde yerine getirebilmesi gelmektedir⁵. Öte yandan suç tanımının açık ifadesi, bize kamu görevlilerinin kişi özgürlükleri ve beden bütünlükleri ile sıhhat ve esenliklerinin de korunmasının amaçlandığını göstermektedir.⁶

C. SUÇUN UNSURLARI

1. Fail

Görevi yaptırmamak için direnme suçu, özgü bir suç değildir. Dolayısıyla herkes bu suçun faili olabilir. Failin kamu görevlisinin yaptığı işlemin muhatabı olması zorunlu değildir⁷. Yapılan kamu görevini üçüncü kişi lehine bir sonuç elde etmek amacıyla engellemeye çalışan kişi de bu suçtan dolayı cezalandırılabilir. Sözgelimi, bir yakınının suç şüphesiyle yakalanmasına engel olmak için kolluk görevlilerine saldıran kişi, görevi yaptırmamak için direnme suçunu işlemiş olur.

2. Mağdur

Suçun mağdurunun kamu görevlisi olması gerekir⁸. Kamu görevlisi, TCK'nın 6/1-c maddesinde “ kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak

---

oluşturduğunun gerekçeleri karar yerinde denetime elverişli olacak şekilde gösterilip tartışılmadan yazılı şekilde mahkumiyet hükmü kurulması,” (5. CD, 09.12.2014, 2013/1110, 2014/12427).

⁵ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 906; ÖZBEK, Veli Özer/ KANBUR, Mehmet Nihat/ DOĞAN, Koray/ BACAKSIZ, Pınar/ TEPE, İlker, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2012, s. 1015; Artuk/ Gökçen/ Yenidünya, bu suçla korunan hukuksal değeri idarenin “kamu idaresinde süreklilik” olarak açıklamıştır. Bkz. ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 974.

⁶ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 906; Yaşar/ Gökcan/ Artuç bu itibarla suçun çok konulu suçlardan olduğunu ifade etmiştir. Bu konuda bkz. YAŞAR, Osman/ GÖKCAN, Hasan Tahsin/ ARTUÇ, Mustafa, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. IV, Ankara 2010, s. 7701; Ayrıca kasten yaralama suçu ile korunan hukuki değer hakkında bkz. KOCA, Mahmut/ ÜZÜLMEZ, İlhan, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2013, s. 160,161.

⁷ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 906; ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 976.

⁸ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 906; “Katılanın, olay tarihinde Orman İşletme Şefliği tarafından orman içinde bulunan emvallerin orman deposuna taşınması için pazarlık zaptı ile anlaşılan kişi olduğunun dosya kapsamından anlaşılması karşısında; katılanın TCK'nın 6. maddesi kapsamında kamu görevlisi sayılamayacağı gözetilmeden, sanık hakkında TCK'nın 265/1. maddesi uyarınca hüküm kurulması,” (18. CD, 20.05.2015).

katılan kişi” olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla mağdurun kamu görevlisi olup olmadığının takdiri, somut olayın özellikleri de dikkate alınarak, genel esaslara göre yapılmalı, klasik anlamda bir “devlet memuru” olması aranmamalıdır⁹. Buradan hareketle, gayet isabetli olarak, CMK’nın 90/1. maddesi uyarınca suçüstü durumunda yakalama işlemini gerçekleştiren sıradan bir vatandaşın da bu suçun mağduru olabileceği, yaptığı bu işleme engel olmak amacıyla cebir veya tehdit kullanılması durumunda, TCK m. 265’te düzenlenen suçun oluşacağı ifade edilmiştir¹⁰. Dolayısıyla mağdurun mutlaka idareye mensup bir görevli olması aranmamalıdır¹¹.

Öte yandan, mağdurun kamu görevlisi olması, tek başına bu suçun mağduru sayılması için yeterli değildir¹². Ayrıca somut olayda bir kamu görevini yerine getirmeye çalışıyor olmalıdır¹³. Dolayısıyla yapılan iş kamu

⁹ “Özel güvenlik görevlisi olarak çalışabilmek için 5188 sayılı Kanun’unun 10. maddesi uyarınca özel güvenlik eğitimi başarıyla tamamlamış olmak ve 11. maddesi uyarınca da Valilikten çalışma izni almak zorunlu olup, anılan Kanununun 23. maddesine göre özel güvenlik görevlisi mağdurların kendilerine karşı işlenen suç nedeniyle kamu görevlisi sayılabilmeleri için yukarıda açıklanan koşulları taşımaları gerektiği anlaşıldığından, mağdurların bu koşulları taşıyıp taşımadığı araştırılmadan eksik kovuşturma ile hüküm kurulması,” (18. CD, 04.05.2015, 2015/19021, 2015/928)

¹⁰ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 907; SOYASLAN, Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 9. Baskı, Ankara 2012, s. 703; Karşı görüşte: ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 10.

¹¹ Artuk/ Gökçen/ Yenidünya, mağdurun idareye mensup olması gerektiğini belirtmesine rağmen bir önceki cümlede yer alan yakalama işlemini gerçekleştiren sivil şahsın bu suçun mağduru olabileceğini kabul etmiştir. Bkz. ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 977.

¹² “Müşteki polis memurunun sivil giyimli bir şekilde, Beyoğlu İlçesi Kemeraltı Caddesinde dolaştığı sırada sanığın, müştekiyi eğlence mekanına götürme ve ona fahiş fiyatta fatura çıkarılmasına aracılık etme düşüncesiyle yaraladığının kabul edilmesi karşısında, müştekinin engellenmek istenen görevinin ne olduğu belirtilmeden görevi yaptırmamak için direnme suçundan mahkumiyet kararı verilmesi,” (18. CD, 30.04.2015, 2015/18839, 2015/791)

¹³ ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1017; “Bir icra takip işlemi olan haczi yapma görevinin icra dairesine ait olduğu, bu görevin icra müdürü veya görevlendireceği müdür yardımcısı ya da katip tarafından yerine getirileceği, alacaklı veya borçlunun, dolayısıyla vekilleri olan avukatların yokluğunda da haczin yapılabilmesi, hazır bulunması durumunda alacaklı vekilinin haczedilen kıymetli eşyalar dışında kalan menkul malların borçluya bırakılıp bırakılmayacağı hususlarında 2004 sayılı Kanununun 88/2-2. cümlesi uyarınca muvafakat etme veya etmeme yetkisi bulunduğu, alacaklı veya vekilinin bunun dışında hacizde kullanabileceği başkaca yetkilerinin söz konusu olmadığı hususları dikkate alınarak somut olay irdelendiğinde; olay günü icra müdür yardımcısının alacaklı vekili avukat Erhan ile birlikte borçlunun işyerine hacze gittiği, borçlunun işyerini devrederek başka yerde çalıştığının öğrenilmesi üzerine alacaklı vekilinin talebi üzerine haciz için bildirilen adrese geçildiği, gidilen bu yeni işyeriyle borçlunun resmi bir ilişkisinin tespit edilememesinden ve bu durumun haciz tutanağına geçirilmesinden sonra alacaklı vekili katılan Erhan’ın haciz ve muhafaza talebinde bulunması üzerine çıkan tartışma neticesinde sanık ve haklarında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen kişiler tarafından dövüldüğü,

görevlisinin görevine giren bir iş olmalıdır¹⁴. Engellenmeye çalışılan kamu görevinin icrasına başlanmış olması yanında başlamasına kesin olarak bakıldığı durumlarda, henüz görevin icrasına başlamadan önceki eylemler de bu suçu oluşturabilir¹⁵. Sözgelimi, görevli polis memurları bir suçun failini araştırırken olayın faili olan şahsın henüz polisler kendisinin fail olduğunu öğrenmeden onlara bıçak çekip “yaklaşmayın, öldürürüm” gibi bir ifade kullanırsa direnme suçu işlenmiş olacaktır¹⁶. Buna karşın kamu görevinin yerine getirileceğine dair bir kesinlik söz konusu değilse muhtemel görevin icrasını engellemeye dönük eylemler bu suçu oluşturmamalıdır. Örneğin, sürücü belgesi olmayan fail kahvehanede otururken tanıştığı trafik polisi mağdura “Bir gün beni araç kullanırken yakalayıp ceza kesmeye kalkarsan seni öldürürüm.” şeklinde bir tehditte bulunduğunda, tehdit suçunun oluştuğundan söz edilebilecek ve fakat görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluştuğu söylenemeyecektir. Bu bağlamda, cebir veya tehdit eyleminin gerçekleştirildiği anda mağdurun bizzat görevi başında bulunmasının ve özellikle tehdit hareketi bakımından, eylemin yüze karşı işlenmesinin, suçun oluşumu bakımından zorunlu olmadığı da ifade edilmelidir¹⁷.

Kamu görevinin tamamlanmasından sonra failin kamu görevlilerine cebir veya tehditte bulunması durumlarında da görevi yaptırmamak için direnme suçundan söz edilemeyecektir¹⁸. Zira artık engellenmesi mümkün olan bir kamusal görev bulunmamaktadır. Şüphesiz bu tür durumlarda, kasten

---

eylemin haczi yapma görevi bulunan icra müdür yardımcısına yönelmediği anlaşılma, görevi yaptırmamak için direnme suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı, eylemin bir bütün olarak TCK'nın 86/2 ve 86/3-c maddelerinde yer alan kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle kasten yaralama suçunu oluşturacağı gözetilmeden yanılığlı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,” (5. CD, 16.12.2014, 2013/12731, 2014/12783)

¹⁴ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 907; ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 978.

¹⁵ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 977; SOYASLAN, s. 704; SEVCAN, Aysel, “Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar”, Türk Ceza Kanunu'nun 2 Yılı Teori ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, İstanbul 2008, s. 498; YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7701.

¹⁶ “Avukat olan katılanın, alacaklı vekili olarak süresinde borcunu ödemeyen sanık hakkında icra takibinde bulunacağını söylemesi üzerine, sanığın katılana hitaben “çeki takibe koyarsan ceza yersin, cezayı ben keserim, seni gebertirim” şeklinde sözler sarf ettiğinin anlaşılması karşısında, eylemin, TCK'nın 6/d maddesi delaletiyle aynı Kanununun 265/2. maddesinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturduğu gözetilmeden, tehdit suçundan mahkumiyet kararı verilmesi,” (18. CD, 10.06.2015, 2015/2023, 2015/2454)

¹⁷ SOYASLAN, s. 703.

¹⁸ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 907; ERMAN, Sahir/ ÖZEK, Çetin, Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul 1992, s. 329; GERÇEKER, Hasan, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, Ankara 2011, s. 2821; YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7711.

yaralama ve tehdit suçları oluşabilecektir¹⁹. Nitekim Yargıtay 5. Ceza Dairesi, kimi kararlarında karakolda kontrol altında tutulan sanığın eylemlerinin engellenebilecek bir görev bulunmadığı düşüncesi ile direnme suçunu oluşturmayacağına hükmetmiştir²⁰. Kanaatimizce, yüksek mahkemenin bu yöndeki kararları doğru bir mantığa dayanmakla birlikte, somut olaylarda cebir veya tehdit eyleminin gerçekleştirildiği an itibariyle artık ifası gereken ve engellenmesi söz konusu olan bir kamusal görev bulunmadığı düşüncesi yerinde değildir. Zira failin yakalanarak veya gözaltına alınarak hürriyetinin kısıtlanması hukuka uygun ise bu durumu yetkili makamın salıverme kararına kadar sürdürmek de kamusal bir görevdir. Kaldı ki bu süre zarfında kolluk, ifade alma, delillerin toplanması gibi soruşturma işlemlerini yürütmektedir. Dolayısıyla mevcut durumu sonlandırmak amacıyla kamu görevlilerine karşı cebir veya tehditte bulunan, sözgelimi “Beni serbest bırakmazsanız hepinizi öldürürüm.” diyen failin eylemi, başka bir suçu değil görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturacaktır.

Kamu görevlisi olan mağdura görevine giren bir işi yaptırmak amacıyla cebir veya tehdit uygulanması, bu madde kapsamında düzenlenmemiştir. Dolayısıyla bu türden bir eylem, kasten yaralama, cebir veya tehdit gibi bir suçu oluşturabilse dahi görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturmayacaktır²¹.

---

¹⁹ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 907; ERMAN/ ÖZEK, s. 329; GERÇEKER, s. 2821; YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7711; “Karakola getirilen sanığın görevli polis memuru olan müşteki Fikret’e karşı cebir kullanmaya kalkışması ve tüm müştekilere “...sizi yakarım, ... sizinle o zaman hesaplaşırım.” şeklindeki sözler sarfetmesinin kendisine karşı ifa edilen hangi görevin yapılmasını engellemeye yönelik direnme niteliğinde olduğunun gerekçeleri karar yerinde denetime imkan verecek şekilde gösterilmeden ve eylemlerinin TCK’nın 106/1. maddesinde yer alan tehdit ve TCK’nın 86/3-c maddesinde yer alan kamu görevlisini kasten yaralamaya teşebbüs suçlarını oluşturup oluşturmadığı tartışılmadan yazılı şekilde görevi yaptırmamak için direnme suçundan mahkumiyet hükmü kurulması” (5. CD, 07.04.2014, 2013/350, 2014/3883).

²⁰ “Başka bir suç nedeniyle hakkında yapılan soruşturma nedeniyle Pınarbaşı Polis Merkezi Amirliğine getirilen sanığın, ifadesi alındığı sırada dışarıdan gelen bir arkadaşı ile görüşmek istediği, görevlilerin kendisine izin vermemesi üzerine “beni burada tutamazsınız” diyerek taşkınlık yapmaya başladığı, kendisine engel olmak isteyen müştekilere “delikanlı iseniz elbisenizi çıkartın, sizinle dışarıda görüşeceğiz” diyerek tehdit ettiği ve basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek derecede yaraladığı iddiasıyla yapılan yargılamada, ... olay tarihinde zaten karakol içerisinde bulunan sanığın hangi görevi yaptırmamak için ne şekilde direndiği, eylemlerinin kasten yaralama ve tehdit suçlarını oluşturup oluşturmayacağı ve hakkında haksız tahrik hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususlarının tartışılmasından sonra hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken yazılı şekilde eksik inceleme ile hüküm kurulması,” (5. CD, 14.04.2014, 2013/393, 2014/4110)

²¹ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 976; SEVCAN, s. 499.

3. Fiil

TCK'nın 265/1. maddesinde suç oluşturana fiil, "Kamu görevlisine karşı, görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanılması" şeklinde tanımlanmıştır. Bu itibarla suç oluşturana bir hareketten söz edebilmek için failin mağdura yönelik cebir ve/veya tehdit eyleminin bulunması gerekir. Suçun oluşumu için bunlardan birinin varlığı yeterlidir. Bu yönüyle görevi yaptırmamak için direnme suçu, seçimlik hareketli bir suçtur²². Direnme suçu münhasıran bu iki tür hareketle işlenebilir²³. Bunun dışında sözgelimi hakaret eylemi ile bu suç işlenemez²⁴. Keza sadece eşya üzerinde cebir uygulanarak da bu suç işlenemez²⁵. Eğer cebir ve/veya tehdit yanında hakaret veya mala zarar verme de söz konusu ise faili bu suçlardan ayrıca cezalandırmak gerekir. Görevi yaptırmamak için direnme suçu, neticesi harekete bitişik suç (sırf hareket suçu) niteliğindedir²⁶. Cebir ve/veya tehdit hareketinin varlığı durumunda, bu hareketlerin dış dünyada meydana getirdiği değişiklik dışında ayrıca bir neticenin oluşması ve bu itibarla nedensellik bağının araştırılmasına gerek yoktur²⁷. Cebir tabirinden fiziki kuvvet uygulama anlaşılmaktadır²⁸.

Tehdit, "muhatabın ileride ağır ve haksız bir zarara uğratılacağı beyanı" olarak tarif edilmektedir²⁹. Suç tanımında tehditin niteliği açıkça

²² Bu konuda bkz. ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Onuncu Bası, Ankara 2014, s. 165 vd.; HAKERİ, Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2011, s. 145.

²³ SOYASLAN, s. 703.

²⁴ Bkz. HAKERİ, s. 521; "Sanığın evinde yapılan haciz işlemi esnasında avukat olan katilana yönelik söylediği "g... yiyorsa boşalt" sözünün onur, şeref ve saygınlığı rencide edecek nitelikte olup hakaret suçunu oluşturmasına rağmen yanılığın değerlendirme sonucu görevi yaptırmamak için direnme suçundan hüküm kurulması," (5. CD, 17.11.2014, 2013/7961, 2014/10995)

²⁵ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 908; "30/09/2009 tarihli olay tutanağının içeriğine ve tüm dosya kapsamına göre, sürücü belgesiz şekilde motosiklet kullanmaktan dolayı hakkında işlem yapıp aracın trafikten men edilmek istendiği sırada motosikleti teslim etmemek için depo kapağını açarak yakmaya çalıştığı, bu duruma engel olmak isteyen katılan polis memuru Ü. Y. G.'nin yaşanan arbeye sırasında yere düşen motosikletin ayağına çarpması neticesi yaralandığı anlaşılan olayda, kasten işlenebilen bir suç olan görevi yaptırmamak için direnme suçunun yasal unsurunu teşkil eden cebir ögesinin ne şekilde gerçekleştiği gerekçeleriyle denetime imkan verecek şekilde karar yerinde gösterilmeden ve taksirle yaralamaya neden olma suçu tartışılmadan yetersiz gerekçelerle yazılı şekilde mahkumiyet hükmü kurulması," (5. CD, 14.01.2015, 2013/11917, 2015/972) .

²⁶ Bkz. YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7728.

²⁷ Bkz. HAKERİ, s. 155.

²⁸ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 908; ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 974.

²⁹ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 908.

belirtilmemiştir. Pozitif ceza düzenlemelerine bütüncül bir yaklaşım, TCK'nın 106. maddesi gereği suç olarak değerlendirilebilecek her eylemin m. 265'te düzenlenen suçu da oluşturma potansiyeline sahip olduğunun kabulünü gerektirir. Diğer bir deyişle, tehdit eyleminin m. 106/1'in 1. veya 2. cümlesi kapsamında kalması sonuca etkili olamamalıdır³⁰. Dolayısıyla kamu görevlisinin zilyetliğindeki bir eşya üzerinde cebir uygulanacağı söylenerek tehdit edilmesi, sözgelimi polis memuruna ekip otosunun yakılacağı söylenerek de suçun işlenmesi mümkün olacaktır³¹.

Yargıtay, sair tehdit (m. 106/1'in 2. cümlesi) olarak nitelendirilen "Seni sürdürürüm.", "Sana göstereceğim." gibi ifadelerin suçu oluşturacağını kabul etmiştir³². Buna karşın, "Seni sürdürürüm." sözüyle ilgili olarak, Yargıtay'ın aksi yönde kararları da mevcuttur. Yakın tarihli bazı Yargıtay kararlarında, failin kamu görevlilerine "Sizi sürdürürüm." şeklinde sözler sarf etmesinin görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturmayacağı, çünkü failin memurların görev yerlerini değiştirme yetkisinin bulunmadığı, ifade edilmiştir³³. Kanaatimizce bu karar, ceza adaleti bakımından yerinde

³⁰ YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7719; "Sanığın, görevli polis memurlarına hitaben söylediği "beş günüm kaldı sizden kurtulmaya, beş gün sonra ben size yapacağımı bilirim" şeklindeki tehdit sözlerinin, TCK'nın 265/1 maddesinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturup oluşturmayacağının tartışılmaması," (18. CD, 23.06.2015, 2015/8320, 2015/3169).

³¹ Eşyaya yönelik kuvvet kullanımının tehdit suçunu oluşturabileceği hakkında bkz. KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 391.

³² Bkz. TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 908; GERÇEKER, s. 2827; " Sanığın ihtiyati tedbir kararının infazı için olay yerinde bulunan müşteki alacaklı vekili olan avukata, hakkında işlem yapılacağı esnada görevini yapmasını engellemek amacıyla "sen kiminle uğraştığını biliyor musun, sen kimsin y... herif" şeklinde tehdit ve hakaret içerikli sözler söylemesi şeklindeki eyleminin sübutu halinde TCK'nın 265/2 ve 125/1, 3-a, 4. maddelerinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme ve hakaret fiillerini oluşturacağı, ..." (5. CD, 15.12.2014, 2013/6449, 2014/12676); "... işlem yapmak üzere karakola davet edilen sanığın müşteki Tancoşkun'a hakaretlerine devam edip "sana gününü göstereceğim" şeklinde sözlerle tehdit ettiği, uyarılması üzerine de bu kez de Ali ve Kemal'e yönelik hakaretlerde bulunduğu anlaşılan olayda, öncelikle olay yerine sonradan gelen polis memurlarına hakaret edip karakola gelmeyeceğini söyleyen sanığın bu kişilere karşı cebir ve tehdit eylemi olup olmadığının belirlenmesinden sonra varsa eylemlerinin bir bütün halinde zincirleme şekilde görevi yaptırmamak için direnme ve kamu görevlisine hakaret suçlarını oluşturacağı gözetilmeden ..." (5. CD, 10.11.2014, 2013/7263, 2014/10643)

³³ "Sanık, alkol ölçümü yapmak isteyen görevli polislere "bana, sağı solu arattırmayın, sizi sürdürürüm" biçiminde sözler söylemiş ise de, sanığın, polis memurlarının görev yerini değiştirme yetkisinin bulunmaması karşısında, görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebir veya tehdit öğelerinin nasıl oluştuğu tartışılıp açıklanmadan, yetersiz gerekçeyle bu suçtan hükümlülük kararı verilmesi," (18. CD, 06.05.2015, 2015/18793, 2015/1060); "Sanığın katılanlara hitaben, "ben baro başkanının yeğeniyim, bana dokunamazsınız, bana sicilini verecek delikanlı arıyorum, sizi sürdüreceğim" şeklinde sözleri söylediği kabul

sayılsa bile kararın gerekçesine katılmaya, imkan yoktur. Zira tehdit suçunun oluşabilmesi için tehditin konusunu oluşturan kötülüğün bizzat failce icra edilebilir olması şart olmayıp üçüncü kişiler vasıtasıyla gerçekleştirilebilir olması yeterlidir³⁴. Dolayısıyla bu kararda failin eyleminde mağdurların irade serbestisini etkileyecek ölçüde bir zarar bildiriminin bulunmadığı gerekçesine dayanılması, daha isabetli olurdu³⁵. Bu bağlamda, Yargıtay'ın “seninle görüşeceğiz” gibi ifadelerin, yasal hak arama iradesi anlamında kullanılmış olabileceğini değerlendirerek, genellikle suçu oluşturmayacağına hükmettiğini de belirtmek gerekir³⁶. Şüphesiz bu yöndeki kararlar, tehditin hafifliği yani sair tehdit boyutunda bulunduğu gerekçesine değil herhangi bir haksızlık yapma tehditinin bulunmadığı düşüncesine dayanmaktadır³⁷. Bu noktada, diğer suçlar gibi inceleme konusu suç bakımından da olaysal inceleme ve değerlendirme yapılmasının yani sözün hangi ortamda ve hangi amaçla sarfedildiğinin ortaya konulmasının önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Öğretide, suç tanımında yer alan “görevini yapmasını engellemek amacıyla” ibaresi nedeniyle, tehdit şeklindeki eylemlerin görevi yaptırmamak için direnme suçuna vücut verebilmesi için “şartla tehdit” mahiyetinde olmaları gerektiği, ifade edilmiştir³⁸. Hemen belirtelim ki bu hususa, suç tanımında yer verilmemiştir. Failin sarfettiği tehdit sözünün şartla tehdit mahiyetinde olması yani “Eğer bu görevi yaparsan gelecekte seni ciddi bir zarara uğratacağım.” anlamını taşıması durumunda, görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşacağına tereddüt yoktur. Buna karşın, kanaatimizce, suçun oluşumu için mutlaka şartla tehdit mahiyetindeki bir tehdit eyleminin

edilmiş ise de, sanığın katılanları sürdürme yetkisinin bulunmadığının anlaşılması karşısında, kanuni unsurları oluşmayan suçtan sanığın beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi,” (18. CD, 11.05.2015, 2015/18867, 2015/1163)

³⁴ KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 351.

³⁵ Bu konuda bkz. KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 352, 353.

³⁶ “... Mahkeme tarafından sanığın polis memurlarına tehdit ve hakaret içerikli sözler söylediğinin kabul edildiği somut olayda, sanığın polis memurlarının hangi görevi yaptırmamak için nasıl cebir veya tehdit kullandığı açıklanmadan ve sanığın söylediği “sizinle görüşeceğim” demesinin ‘şikayet hakkı’ kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği eğer bu kapsamda değerlendirilmezse bu sözlerin sair tehdit kapsamında kalıp kalmadığı hususları da tartışılmadan, yazılı şekilde direnme suçundan mahkumiyet kararı verilmesi” (18. CD, 12.05.2015, 2015/18999, 2015/1278)

³⁷ “Sanığın, polis memurları tarafından kendisine cezai işlem uygulanacağını bildirilmesi üzerine “ bana ceza yazamazsınız, benim tanıdığım savcı var, siz yenisiniz galiba, bana sicilinizi verin” demekten ibaret sözlerinin, tehdit niteliğinde bulunmaması nedeniyle, görevi yaptırmamak için direnme suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden, yerinde olmayan gerekçeyle mahkumiyet hükmü kurulması,” (18. CD, 30.04.2015, 2015/19307, 2015/787)

³⁸ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 908; ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 974.

varlığını aramak, kanun koyucunun iradesini aşan bir yorum olacaktır. Zira “görevin yapılmasını engelleme amacı”, failin iç dünyası ile ilgili olup fiili gerçekleştirme biçimiyle ilgili değildir. Dolayısıyla tehdit eyleminin şartla tehdit mahiyetinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesi, bu suçun oluşumu bakımından önemli değildir³⁹. Bu bağlamda, mağdurun yüz yüze veya bir iletişim cihazı vasıtasıyla, yazılı veya sözlü olarak yahut beden diliyle tehdit edilmesi suretiyle görevi yaptırmamak için direnme suçunun işlenebileceği de belirtilmelidir⁴⁰.

Savunulan diğer bir husus da cebir ve/veya tehdit eylemlerinin görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturabilmesi için kamu görevlisinin görevini engelleyici bir nitelikte olması gerektiğidir⁴¹. Bu husus, daha ziyade direnme suçunu oluşturabilme bakımından, cebir veya tehditin alt sınırının ne olması gerektiği ile ilgilidir. TCK m. 265’te yer alan suç tanımında, cebir veya tehdidin kullanılması yeterli görülmüş; bunların ayrıca kamu görevinin yapılmasını engelleyebilecek boyutta olması aranmamıştır. Dahası, suçun oluşumu için böyle bir koşulun aranması, maddenin uygulanabilirliğini önemli ölçüde daraltacaktır. Zira özellikle bu suçun sıkça mağduru olan kolluk görevlileri bakımından, sıradan bir cebir veya tehdit eyleminin görevin yapılmasını engellemesi düşünülemez. Sözgelimi, bir suçluyu yakalamaya çalışan bir polis veya jandarma görevlisinin TCK m. 86/2 kapsamında yaralanması nedeniyle görevini yerine getirmekten vazgeçmesi, oldukça düşük bir ihtimaldir. Oysa madde gerekçesinde vurgulandığı üzere, bu boyutta bir cebirin uygulanması durumunda, görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşacağına tereddüt yoktur. Dolayısıyla cebir veya tehdit eylemlerinin görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturabilmesi için kamu görevinin yapılmasını engelleyici nitelikte olmaları gerektiğine dair düşüncenin yasal bir dayanağı ve uygulanabilirliği bulunmamaktadır.

Öte yandan, suçun oluşumu için cebir veya tehdit eylemlerinin asgari bir yoğunluğa ulaşmasının aranması da yadsınamaz bir gerekliliktir⁴². Kanun

---

³⁹ Bkz. ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 978.

⁴⁰ ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1019; GERÇEKER, s. 2826.

⁴¹ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 908; ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1017.

⁴² ERMAN/ ÖZEK, s. 333; GERÇEKER, s. 2822; Cebir suçuyla ilgili olarak benzer açıklamalar için bkz. KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 391; Ayrıca bkz. YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7727; “Şikâyetçi polis memurunun cadde üzerinde park halinde bulunan ve trafiği aksatan aracını kaldırması yönünde yaptığı anons sonrası sanığın, polis memuruna söylediği “kaldır da görelim” demesi şeklindeki bu sözlerin görevi yaptırmamak için direnme suçu

koyucunun gerek madde metnindeki gerekse madde gerekçesindeki açık yollamaları karşısında, tehditin TCK 106/1. maddesinde düzenlenen suçları oluşturabildiği durumlarda, 265. maddede düzenlenen suç da oluşturacağına tereddüt yoktur. Eğer bu suçlardan m. 106/1'in 2. cümlesinde düzenlenen basit tehdit suçunu dahi oluşturamayacak hafiflikte eylemler söz konusu ise görevi yaptırmamak için direnme suçu da oluşmayacaktır⁴³. Sözelimi, kendisi hakkında cezai işlem uygulayan trafik polisi tanıdığına “Bana ceza yazarsan sana küserim” ya da “Hakkında dedikodu yaparım.” diyen kişinin eylemleri tehdit suçunu oluşturmayacağı için görevi yaptırmamak için direnme suçunu da oluşturmayacaktır.

Cebir kullanılmak suretiyle işlenen direnme suçları bakımından ise tablo, bu kadar net değildir. Diğer bir deyişle, görevi yaptırmamak için direnme suçunun tehdit suçu ile yukarıda bahsedilen ilişkisi, kasten yaralama suçu bakımından geçerli değildir. Zira kanun koyucu, suç tanımında manevi zorlamayı ifade etmek üzere tehdit kelimesini kullandığı halde, fiziki zorlamayı ifade etmek üzere kasten yaralama ifadesini değil cebir kelimesini kullanmıştır. Dolayısıyla kasten yaralama seviyesine varmayan yani mağdurun vücuduna acı vermeyen, sağlığının bozulmasına neden olmayan ve algılama yeteneğinin bozulmasına neden olmayan fiziki müdahalelerin de bu suçu oluşturması mümkündür⁴⁴. Sözelimi, suç failinin kaçmasını sağlamak için kolluk görevlisini birkaç saniyelikliğine tutan kişinin eylemi, kasten yaralama suçunu oluşturmasa bile görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturabilecektir⁴⁵. Buna göre görevi yaptırmamak için direnme suçunun

açısından tehdit unsuru olarak kabul edilemeyeceği düşünülmeyen ...” (18. CD, 12.05.2015, 2015/19178, 2015/1291)

⁴³ “Mahkeme tarafından, sanığın aktif olarak müştekilere direndiği ve karakola götürüldüğünde müştekilere hitaben “ben askerim ulan hepinize gereğini yapacağım” şeklindeki sözlerle tehdit ettiğinin kabul edilmesi karşısında, TCK 265/1. maddesinde yer alan düzenlemeye göre, görevi yaptırmamak için direnme suçunun, görevini yerine getirmemesi için kamu görevlisine yönelik cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilebileceği nazara alınarak; sanığın suça konu eyleminde, suçun cebir veya tehdit unsurlarının ne şekilde gerçekleştiği karar yerinde gösterilip tartışılmadan, eksik inceleme ve yetersiz gerekçeyle sanığın mahkumiyetine karar verilmesi,” (18. CD, 05.05.2015, 2015/18888, 2015/1009)

⁴⁴ Bkz. ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1018.

⁴⁵ Karşı yönde: EROL, Haydar, Açıklamalı ve En Yeni İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, C. II, Ankara 2015, s. 2504; “Olay tarihinde sanıkların, husumetli oldukları şahıs ile aralarındaki kavgayı ayırıp yasal işlemlerini yürütmeye çalışan polis memuru katılanın kollarından ve yakasından tutmak suretiyle fikir ve eylem birliği içerisinde görevini yapmasını engellemek için cebir kullandıkları katılanın ve tanıkların aşamalarda beyanları, bu beyanlar ile uyumlu 15/12/2011 tarihli olay yakalama tutanağından anlaşılacakla, yüklenen suçun tüm unsurları ile oluştuğu gözetilmeden ...” (5. CD, 07.01.2014, 2013/2903, 2014/114)

tanımında geçen “cebiri” kelimesinin, TCK’nın 108. maddesinde düzenlenen cebir suçundan farklı olduğu da ortaya çıkmaktadır⁴⁶. Çünkü TCK m. 108’de düzenlenen cebir suçunun oluşumu için eylemin kasten yaralama boyutuna ulaşması gerekmektedir⁴⁷.

Uygulamada görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşabilmesi bakımından suçun unsuru olan cebirin boyutunun ne olması gerektiğinin tam olarak istikrara kavuştuğu söylenemez. Şöyle ki kasten yaralama boyutuna varmayan ittirme, tutma gibi eylemlerin de direnme suçunu oluşturabileceği, Yargıtay 5. Ceza Dairesi tarafından kabul edilegelmiştir⁴⁸. Buna karşın Yargıtay 18. Ceza Dairesi’nin aksi yöndeki görüşü, yani kasten yaralama boyutuna varmayan bir eylemin görevi yaptırmamak için direnme suçunu da oluşturmayacağını, kabul ettiği şeklinde yorumlanabilecek yakın tarihli bir kararı da mevcuttur⁴⁹. Öte yandan bu husus, 765 sayılı TCK’da pasif direnme olarak tarif edilen kendini yere atma ekip otosuna binmemeye çalışma gibi eylemlerin TCK m. 265’te düzenlenen suç oluşturmayacağına bir duraksamaya yol açacak mahiyette değildir⁵⁰.

Suçun oluşumu için önemli olan diğer bir husus da cebir veya tehditin mağdur kamu görevlisine yönelik olması gerekliliğidir. Kural olarak, üçüncü

---

⁴⁶ Karşı görüşte: YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7715.

⁴⁷ KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 390.

⁴⁸ “... 05/08/2007 tarihli olay tutanağı, müşteki beyanları ve tüm dosya kapsamına göre; sanığın, sadece polis memuru C. S.’nin yakasını tutmak suretiyle direndiği anlaşılmakla, ...” (5. CD, 10.11.2014, 2013/6406, 2014/10641)

⁴⁹ “sanığın olay günü, arkadaşının bir kavgada yaralandığını görmesi üzerine diğer tarafa vurmak isterken kendisini engellemek isteyen katılan polis memurlarını iteklemesi biçimindeki eyleminde, tutanak içeriği, katılanların beyanları ile katılanlar hakkında adli rapor düzenlenmemiş olmasından, kamu görevlisine görevini yaptırmamak için gerçekleştirilen cebir veya tehdit eyleminde bulunulduğunun anlaşılabilmesi karşısında, direnme suçunda aranan cebir veya tehdit unsurlarının ne şekilde gerçekleştiği kanıtlara dayalı olarak tartışılıp gösterilmeden, eksik kovuşturma ve yetersiz gerekçeyle mahkumiyet kararı verilmesi,” (18. CD, 06.05.2015, 2015/18953, 2015/1079)

⁵⁰ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 974, 975; “TCK’nın 265. maddesinde “görevi yaptırmamak için direnme” başlığıyla “seçenekli hareketli” ve “amaçlı bir fiil” olarak düzenlenen ve görevin yapılmasını önleme maksadıyla kamu görevlisine karşı gelinmesi eylemleri cezalandırılan suç tipinde; hareketin “cebiri veya tehdit” şeklindeki icrai davranışlarla işlenebileceğinin öngörüldüğü ve belirtilen tipik hareketleri içermeyen pasif direnme fiillerinin bu suç oluşturmayacağı göz önüne alındığında; somut olayda sanığın görevlilere karşı görevin yapılmaması için gerçekleştirdiği cebir veya tehdit eylemlerinin nelerden ibaret olduğu karar yerinde tartışılıp değerlendirilmeden, ekip aracına binmeyerek kendini yere atması şeklindeki eyleminin cebir olarak değerlendirilmesi suretiyle yazılı şekilde direnme suçundan mahkumiyet kararı verilmesi, “ (5. CD 01.07.2014, 2013/3713, 2014/7290).

bir kişiye yönelik eylemler bu suçun oluşumuna imkan vermez. Zira suç tanımında açıkça “kamu görevlisine karşı” denilmek suretiyle bu koşul ortaya konmuştur. Buna karşın görünüşte üçüncü bir kişiye yönelik olan cebir veya tehdit eylemi, görevini ifa etmeye çalışan kamu görevlisine karşı da tehdit hüviyetine bürünebilir⁵¹. Sözgelimi, kamu görevlisinin yakınlarına zarar vermekle tehdit edilmesi durumunda böyledir. Öte yandan kendi yakınlarına yönelik olmayan tehditlerin de kamu görevlisi üzerinde bir etki doğurması olasıdır. Sözgelimi, fail kendisini yakalamak isteyen polis memurunu, peşini bırakmaması durumunda sokaktan rastgele birilerini öldürmekle tehdit edebilir. Bu durumda da kanaatimizce kamu görevlisine yönelik dolaylı da olsa bir tehdit vardır ve görevi yaptırmamak için direnme suçu oluşur⁵². Çünkü özellikle kolluk görevlilerinin vatandaşların can ve mal güvenliğini koruma görevleri vardır. Hiç bir kusurları olmasa dahi tehditin gerçek olması durumunda idari ve adli soruşturmalara maruz kalmaları, tazminat taleplerine muhatap olmaları ciddi bir olasılıktır. Tüm bu olasılıkların mağdur üzerinde görevini yapmaktan vazgeçmeye yönelik bir iradeye yol açması mümkündür. Dahası, failin göreve konu işlemin yapılması durumunda kendisine zarar vereceğini, sözgelimi kendisini benzin döküp yakacağını söylemesi durumunda da görevi yaptırmamak için direnme suçu oluşabilecektir⁵³. Bu nedenle Yargıtay’ın aksi yöndeki kararlarındaki düşünceye katılmadığımızı ifade etmeliyiz⁵⁴.

⁵¹ ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAĞIZ/ TEPE, s. 1018; Cebir suçuyla ilgili olarak benzer açıklamalar için bkz. KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 391.

⁵² Aynı yönde: GERÇEKER, s. 2822.

⁵³ Aynı yönde: YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7722; Benzer durumda 765 sayılı TCK’nın 260. maddesinde düzenlenen pasif mukavemet suçunun oluşacağı düşüncesi hakkında bkz. ERMAN/ ÖZEK, s. 332.

⁵⁴ “Sanığın, haczedilerek kendisine yediemin olarak teslim edilen malların muhafaza altına alınması amacıyla işyerine gelen alacaklı vekili ile icra dairesinde görevli memuru engellemek amacıyla, ruhsatlı tabancasını çekip kendi başına dayayarak “eğer işlem yapılırsa kafama sıkırım” demesi biçimindeki eyleminin, katılana ve mağdura yönelik gerçekleşmesi muhtemel bir kötülük içermemesi nedeniyle görevi yaptırmamak için direnme suçunun “cebir veya tehdit” unsurlarının gerçekleşmediği gözetilmeden, kanuni olmayan gerekçeyle TCK’nın 265/1-2. maddesi uyarınca hükümlülük kararı verilmesi,” (18. CD, 06.05.2015, 2015/18782, 2015/1028); “Cezaevinde infaz koruma memuru olan mağdurların diğer koşulların dolu olması nedeniyle yeni gelen tutukluları sanığın kalmakta olduğu koşula vermek istemeleri üzerine sanığın infaz koruma memurlarına söylediği kabul edilen “bu koşula kimseyi veremezsiniz, koşulu dağıtırım, koşula gelenlerle kavga ederim, kendime ve onlara vereceğim zarardan ben sorumlu olmam, savcı beye söyleyin beni buradan alsın başka yere göndersin” biçimindeki sözlerin, mağdurlara yönelik ileride gerçekleşmesi muhtemel bir kötülük içermemesi nedeniyle görevi yaptırmamak için direnme suçunun “cebir veya tehdit” unsurlarının gerçekleşmediği gözetilmeden, kanuni olmayan gerekçeyle TCK’nın

4. Ağırlatıcı Nedenler

a. Yargı Görevini Yapan Kişilere Karşı İşlenmesi

TCK m. 6/1-d’de “yargı görevini yapan” tabiri “yüksek mahkemeler ve adli, idarî ve askerî mahkemeler üye ve hâkimleri ile Cumhuriyet savcısı ve avukatlar” şeklinde tanımlanmıştır⁵⁵. Direnme suçunun bu kişilere karşı işlenmesi durumunda, temel ceza “iki yıldan dört yıla kadar hapis” olup m. 265/2 uyarınca doğrudan tayin edilmeli, diğer artırım ve indirimler bu miktar üzerinden yapılmalıdır⁵⁶.

Uygulamada en tartışmalı konu, icra takibi sırasında avukata karşı işlenen tehdit eylemleri nedeniyle m. 265/2’nin uygulanıp uygulanmayacağına ilişkindir. Yargıtay ceza daireleri bu maddenin uygulanması gerektiğini kabul etmektedir⁵⁷. Buna karşın bu kararlara, cebri icra işlemlerinin kamusal faaliyet olmakla birlikte yargısal nitelikte olmadığı, bu nedenle sözkonusu ağırlatıcı nedenin uygulanamayacağı gerekçesiyle yazılmış karşı oylar da mevcuttur⁵⁸. Stajer avukat ise bir kısım adli işlemlere katıldığı durumlarda dahi yargı görevini yapan kişilerden sayılmamaktadır⁵⁹.

265/1. maddesi uyarınca hükümlülük kararı verilmesi, “ (18. CD, 29.04.2015, 2015/18989, 2015/719); “... suça sürüklenen çocuğun “arkadaşımı bırakın, yoksa bıçakla gırtlığımı kesip kendimi öldürürüm” şeklinde sözler sarfetmek suretiyle bıçağın keskin yüzüyle vücuduna zarar verdiği anlaşılmakla, cebri veya tehditle nasıl direndiği, hangi görevin yapılmasını ne şekilde engellediği hususu denetime olanak verecek şekilde gerekçeleriyle karar yerinde gösterilmeden yetersiz gerekçelerle yazılı şekilde mahkumiyet kararı verilmesi,” (5. CD, 12.11.2014, 2013/6161, 2014/10818)

⁵⁵ “ İcra memurunun TCK’nın 6. maddesine göre yargı görevi yapan sıfatı bulunmadığı, bu nedenle sanıkların eyleminin TCK’nın 265/1-3. maddesinde tanımlanan görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfının tayininde yanılığa düşülmesi sonucu CMK’nın 226. maddesine aykırı olarak ek savunma hakkı da tanınmadan TCK’nın 265/2. maddesi uygulanmak suretiyle fazla cezalar tayin edilmesi,” (5. CD, 28.05.2014, 2013/1855, 2014/5873)

⁵⁶ “Direnme fiilinin TCK’nın 6/1-d maddesi kapsamında yargı görevi yapan katılanlar avukat ve icra memuru ile müşteki polis memurları olmak üzere birden fazla kamu görevlisine karşı işlenmesine rağmen TCK’nın 265/2 ve 43/2. maddelerinin uygulanmaması,” (5. CD, 08.12.2014, 2013/11074, 2014/12365)

⁵⁷ “Sanık İ. K.’nin haciz işlemi için evlerine gelindiğinde alacaklı vekili olan katılanı tehdit ettiği ve tekme atmak suretiyle yaraladığının anlaşılması karşısında, sanığın, TCK’nın 6/1-d maddesine göre yargı görevlisi olan avukat katılana yönelik tehdit ve yaralama eylemlerinin aynı Kanununun 265/2. maddesinde düzenlenen, görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturduğu gözetilmeden, sanık hakkında tehdit ve yaralama suçundan ayrı ayrı mahkumiyet hükmü kurulması,” (18. CD, 29.04.2015, 2015/566, 2015/756); Aynı yöndeki Ceza Genel Kurulu kararı için bkz. YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7712, dipn. 354 (CGK, 26.11.2012, 279/406)

⁵⁸ 5. CD, 10.11.2014, 2013/7605, 2014/10647

⁵⁹ “1136 sayılı Avukatlık Kanununun 26/1. maddesinde stajer avukatların avukat yanında staja

b. Kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi

Suçun kendisini tanınmayacak bir hale koyan bir fail tarafından işlenmesi pek rastlanılan bir durum değildir. Tehdit suçu bakımından da ağırlatıcı neden olarak düzenlenen bu hususun failin kimliğinin belirlenmesini güçleştirmesi ve eylemin korkutuculuğunu artırması nedeniyle nitelikli hal olarak kabul edildiği ifade edilmiştir⁶⁰. Kanaatimizce, kanun koyucu görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından da bu ağırlatıcı nedeni kabul ederek iki suç arasında çıkabilecek ceza adaletsizliklerini önlemek istemiştir. Söz konusu ağırlatıcı nedenin uygulanması için failin maske takmak, makyaj yapmak, yüzünü kapatmak gibi yöntemlerle kendisini tanınmayacak hale getirerek suçu işlemiş olması yeterlidir. Herşeye rağmen failin tanınabilmiş olması ya da yapılan değişiklikle korkutuculuğunun artmamış olması, sözgelimi failin yaptığı makyajla komik duruma düşmesi, bu ağırlatıcı nedenin uygulanmasına engel değildir⁶¹.

Uygulamada, suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi durumu ile sıklıkla karşılaşılmaktadır⁶². Bu ağırlatıcı nedenin kapsamının TCK'nın 37/1. maddesi dikkate alınarak belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir⁶³. Dolayısıyla bu ağırlatıcı nedenin uygulanabilmesi için en az “iki” olması gereken fail sayısının hesabında, “azmettiren” veya “yardım eden” konumundakiler dikkate alınmayacaktır⁶⁴. Suçun yapısı gereği,

başladıktan sonra avukatın yazılı muvafakati ile onun gözetimi ve sorumluluğu altında icra müdürlüklerindeki işleri yürütebileceği hüküm altına alınmakla birlikte, Kayseri Barosu'nun 14/12/2010 tarihli yazısına göre henüz baro levhasına kayıtlı avukat sıfatını kazanmadığı, bu nedenle TCK'nın 6/1-d maddesinde sayılan yargı görevi yapanlar kapsamında bulunmadığı anlaşılan müştekinin bu konumu gözetilmeden TCK'nın 265/2. maddesinin uygulanması suretiyle fazla ceza tayini,” (5. CD, 18.03.2014, 2012/16049, 2014/3049)

⁶⁰ KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 362.

⁶¹ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 979.

⁶² “Direnme fiilinin birden fazla kişi ile birlikte olacak şekilde ve birden fazla kamu görevlisi-ne karşı işlendiği kabul edildiği halde TCK'nın 265/3, 43/2. maddelerinin uygulanmaması,” (10.07.2014, 2013/3663, 2014/7587)

⁶³ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 980; KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 365; “suça sürüklenen çocukların kavga ihbarı üzerine olay yerine gelen polis memuru müşteki Ali Sarı'nın yasal işlemlerin yapılması için karakola davet ettiği sırada gitmemek için fikir ve eylem birliği içerisinde anılanın boğazını tutmak ve sırtına vurmak suretiyle yaraladıkları, yüklenen birden fazla kişi birlikte olacak şekilde görevi yaptırmamak için direnme suçunun tüm unsurlarıyla oluştuğu” (5. CD, 16.12.2014, 2013/10872, 2014/12788).

⁶⁴ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 980; ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1021.

faillerin aynı eylemi birlikte gerçekleştirmeleri zorunlu değildir. Failler farklı memurlara saldırmış veya tehditte bulunmuş olsalar dahi suçu birlikte işlemiş sayılacaklardır. Hatta biri cebir uygularken diğeri tehdit kullanmış olsa dahi sonuç değişmez. Keza eylemlerinin zamanının tam olarak çakışması da aranmamalıdır⁶⁵. Birinin eylemi bitmeden diğerrinin eylemi başlamış ise suçun birlikte işlenmiş sayılması için yeterli sayılmalıdır⁶⁶.

Suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi durumunda faillerden yalnızca birisi bakımından ağırlatıcı nedenlerden birisi söz konusu olsa dahi tüm faillerin cezaları bu nedenle artırılabilir.

c. Silâhla ya da var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi

Bu başlıktaki ağırlatıcı nedenlerden suçun silahla işlenmesi durumu ile sıklıkla karşılaşılmaktadır. TCK m. 6/1-f’de silah tabiri, ateşli silâhlar, patlayıcı maddeler, saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet, saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler, yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler şeklinde açıklanmıştır. Direnme suçu bakımından silah tanımı, değişik bir özellik göstermez⁶⁷. Yargıtay 5. Ceza Dairesi, taş, bira şişesi, cam kırığı, cam bardak gibi cisimleri silah olarak değerlendirmiştir⁶⁸. Ayrıca görevlilerin üzerine araç sürülmesi durumunda da

⁶⁵ “... suç tarihinde zabıta memuru olarak görev yapan Hasan ve Kutay’ın, Mert Büfe isimli iş yeri önündeki seyyar tezgahın kaldırılması için işlem yaptıkları sırada sanık Eser’in müdahale ettiği, “bırakın vatandaş satsın neden mani oluyorsunuz” diyerek Hasan’ı ittiği, çıkan tartışmada Eser’in yanında bulunan sanık Ali Kemal’in de katılanın yakasından tutarak yumruğunu sıkıp havaya kaldırarak vurmak istediği ancak vatandaşların engellemesi sonucu vuramadığı, ayrıca “senin plakanı aldım evini basacağım” şeklinde tehdit içeren sözler sarfettiği anlaşılan olayda, eylemlerin bir bütün halinde birden fazla kişi birlikte olacak şekilde ve birden fazla kamu görevlisine karşı görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturduğu gözetilmeden ...” (5. CD, 01.12.2014, 2013/10392, 2014/11860)

⁶⁶ “Sanıkların direnme eylemlerinin farklı zaman dilimlerinde birbirinden bağımsız olarak meydana geldiği, birden fazla kişi tarafından birlikte işleme unsurunun somut olayda gerçekleşmediği nazara alınmadan TCK’nın 265/3. maddesinin uygulanması suretiyle fazla cezalar tayin edilmesi,” (10.07.2014, 2013/2728, 2014/7599)

⁶⁷ Tehdit suçu ile ilgili olarak bkz. KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 359.

⁶⁸ “Sanık Yaşar’ın yapılan haczi engellemek amacıyla yaralayıcı özelliği bulunması nedeniyle silahtan sayılan şişeyi icra memuru ve avukata doğru fırlattığı” (5. CD, 08.12.2014, 2013/11268, 2014/12371); “Görevi yaptırmamak için direnme eyleminde kullanılan biber gazının, 5237 sayılı TCK’nın 6/1-f madde ve fıkrasına göre fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli aletlerden sayılması nedeniyle TCK’nın 265/4. maddesi gereğince

suçun silahla işlendiği kabul edilmektedir⁶⁹.

Suçun silahla işlendiğinin kabulü için failin silahlı olması yeterli olmayıp ayrıca cebir veya tehdidin gerçekleştirilmesi sırasında silahın kullanılmış olması gerekmektedir⁷⁰. Silahın tehdit eyleminde kullanılması, onun korkutucu etkisinden istifade edilmesi suretiyle olur⁷¹. Mutlaka mağdura yöneltilmiş olması aranmaz⁷². Buna karşın fail cebir uygulamak üzere silah çıkardığı halde bunu başaramamış olsa bile mağdur kamu görevlisi üzerinde tehdit oluşturmuşsa suçun silahla işlendiği kabul edilebilecektir. Keza tehdit kullanılarak gerçekleştirilen eylemler bakımından kullanılan vasıtanın silah olduğu intibayı vermesinin yeterli olduğu, gerçek bir silahın tüm özelliklerini taşımasının gerekli olmadığı kabul edilmektedir⁷³. Bunun klasik örneği tehdit eyleminin kuru sıkı silahla gerçekleştirilmesi olup bu durumda söz konusu artırım maddesinin uygulanması yoluna gidilmektedir.

Suçun varolan veya varsayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanarak gerçekleştirilmesi, özellikle tehdit kullanılarak işlenen suçlar bakımından ortaya çıkmaya elverişlidir⁷⁴. Zira bu türden bir örgüt etkisini kullanmak tehdit eyleminin korkutuculuğunu artırmaktadır⁷⁵. Kanun koyucu, tehdit suçu için kabul ettiği bu nitelikli hali görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından da kabul ederek, suçlar arasında uyum sağlamak istemiştir. Bu ağırlatıcı nedenin uygulanabilmesi için failin örgüt mensubu olması veya örgütle herhangi bir ilişkisinin bulunması zorunlu değildir⁷⁶. Ancak failin suç örgütü vasıtasıyla mağdura bir kötülük yapacağını bildirerek onu tehdit etmiş olması gerekir.

---

cezada artırım yapılması gerektiğinin gözetilmemesi,” (18. CD, 06.05.2015, 2015/19198, 2015/1033)

⁶⁹ 5. CD, 01.10.2014, 2014/5377, 2014/9419

⁷⁰ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 981; “Katılan ve tanık icra memurunun, sanığın kılıf içinde getirdiği av tüfeğini çıkarmadığına ilişkin beyanları karşısında silahın olayda ne şekilde kullanıldığına denetime imkan verecek şekilde karar yerinde tartışılmaması,” (5. CD, 01.07.2014, 2013/3708, 2014/7287).

⁷¹ KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 360; ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 980.

⁷² KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 361.

⁷³ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 981.

⁷⁴ “Eskişehir ili Mihalgazi ilçesi Sakarılıca beldesinde gerçekleşen olayda aşırı alkollü olan sanığın görevlilere sarf ettiği tehdit içerikli sözlerin mahiyeti, olayın oluş biçimi, yer ve zaman nazara alındığında, var olan bir suç örgütünün korkutucu gücünden yararlanılması unsurunun oluşmadığı gözetilmeden TCK’nın 265/4. maddesinin uygulanması,” (5. CD, 10.11.2014, 2013/6394, 2014/10632)

⁷⁵ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 981; KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 365.

⁷⁶ KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 366.

Çok yüksek bir olasılık olmamasına karşın, cebir kullanılarak işlenen görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından da örgüt gücünden faydalanmak, cezayı ağırlaştırmayı gerektirebilir. Sözelimi, fail örgüt mensubu olduğunu söylemiş ve sağladığı psikolojik üstünlükle mağdur kamu görevlilerine cebir uygulamaya muvaffak olabilmişse hiç bir tehdit sözü sarfetmemiş olsa dahi bu ağırlatıcı neden uygulanabilecektir.

5. Manevi Unsur

Görevi yaptırmamak için direnme suçu kasten işlenebilen bir suçtur. Suçun oluşumu için failin suçun tanımındaki unsurları bilerek eylemini gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu anlamda fail, mağdurun kamu görevlisi olduğunun, bir kamu görevini yürüttüğünün, ayrıca kullandığı cebir veya tehditin farkında ve bilincinde olmalıdır⁷⁷. Suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir. Sözelimi, görevini yapan kamu görevlisini taksirle yaralayan kişinin eylemi, bu suçu oluşturmayacaktır. Öte yandan suç tanımında yer alan “görevini yapmasını engellemek amacıyla” ibaresinden de anlaşılacağı üzere failin özel bir saikle (maksatla) hareket etmesi gerekmektedir⁷⁸. Diğer bir deyişle kast yanında, “kamu görevlisinin görevini yapmasını engelleme amacı” görevi yaptırmamak için direnme suçunun temel şekline ilişkin bir manevi unsur⁷⁹ oluşturmaktadır⁸⁰. Nitekim bu husus, görevi yaptırmamak için direnme suçunun tehdit ve kasten yaralama suçlarından ayrılması bakımından önemli bir kriter teşkil etmektedir⁸¹.

Failin “kamu görevlisinin görevini yapmasını engelleme amacı” ile hareket etmesi zorunluluğu, suçun olası kastla işlenme ihtimalini ortadan

⁷⁷ YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7703.

⁷⁸ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 981; ERMAN/ ÖZEK, s. 333; Ayrıca bu konudaki genel açıklamalar için bkz. KOCA, Mahmut/ ÜZÜLMEZ, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2014, s. 237, 238; “TCK’nın 265. maddesinde “görevi yaptırmamak için direnme” başlığıyla “seçenekli hareketli” ve “amaçlı bir fiil” olarak düzenlenen ve görevin yapılmasını önleme maksadıyla kamu görevlisine karşı gelinmesi eylemleri cezalandırılan suç tipinde;...” (5. CD, 01.07.2014, 2013/3713, 2014/7290).

⁷⁹ Türk Hukuk literatüründe, Fransız hukukunun etkisiyle, suçun kanuni tanımında failin belli bir amaçla hareket etmesinin arandığı durumların “özel kast” olarak da ifade edildiği ve bu ayırımın artık terkedildiği hakkında bkz. ÖZGENÇ, s. 279; Ayrıca genel kast – özel kast ayırımına ilişkin açıklamalar hakkında bkz. HAKERİ, s. 207.

⁸⁰ ÖZGENÇ, s. 280.

⁸¹ “... sanığın saik ve amacı üzerinde de durularak eylemin görevin yapılmasını engelleme amacıyla işlenmiş olması halinde görevi yaptırmamak için direnme, aksi takdirde kamu görevlisine karşı kasten yaralama suçunu oluşturacağı gözetilmeden eksik inceleme ve yanlışlı gerekeçyle yazılı şekilde beraet kararı verilmesi” (5. CD, 17.11.2014, 2013/6714, 2014/11041)

kaldırmaktadır. Zira bu şekildeki bir amaç, mantıksal olarak, suçun maddi unsurlarının bütününe düşünölmüş ve öngörölmüş olmasını zorunlu kılar. Böyle bir durumda, doğrudan kastın varlığı tartışılmazdır⁸².

Failin kamu görevinin önlenmesine ilişkin saikinin önemi yoktur. Fail, kendisinin gözaltına alınmasını engellemek ya da hakkında soruşturma evrakı düzenlenmesini engellemek gibi bir düşünce ile hareket edebileceği gibi bir arkadaşını idari para cezasından kurtarmak amacıyla da hareket etmiş olabilir. Bu anlamda, 765 sayılı TCK'daki direnme suçunun aksine 5237 sayılı TCK'da saik nedeniyle indirim öngörölmediği de belirtilmelidir. Oysa 765 sayılı TCK'nın 258/3. maddesinde, suçun "kendisini veya akrabasını hapis veya tevkiften kurtarmak maksadıyla" işlenmesi durumunda, failin daha hafif cezalandırılması öngörölmüştü.

Suçta kimliğini veren "görevi yaptırmamak amacı", ayrıntılı bir değerlendirmeyi hak etmektedir. Görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşabilmesi için herşeyden önce, failin kamu görevlisine yönelen eylemi ile failin yürüttüğü kamu görevi arasında bir illiyet bağı bulunmalıdır. Aksi takdirde, sözgelimi, fail şahsi alacak verecek meselesi dolayısı ile görevini yapmakta olan bir polis memurunu yaralayacak olursa direnme suçu oluşmayacaktır⁸³. Failin bu eylemi nedeniyle mağdurun yürüttüğü kamu görevinin aksamış olması da sonucu değiştirmeyecektir. Öte yandan, bu türden bir bağıın varlığı da tek başına suçun oluşumuna imkan vermeyebilir. Sözgelimi, kamu görevlisinin görevini yerine getirmesine içerleyen failin görevini engelleme amacı olmaksızın kamu görevlisini sırf acı çekirtmek için yaralaması veya huzurunu kaçırmak için tehdit etmesi durumunda⁸⁴, failin eylemi ile mağdurun üstlendiği kamu görevi arasında bir nedensellik bağı olmasına rağmen yine de görevi yaptırmamak için direnme suçu oluşmayacaktır⁸⁵. Bu suçun söz

⁸² Bkz. ÖZGENÇ, s. 238; KOCA/ ÜZÜLMEZ, Genel, s. 159.

⁸³ GERÇEKER, s. 2821.

⁸⁴ " Olay günü, müştekinin sanığı yakalayıp hakkında işlem yapmak için karakola götürdüğü sırada sanığın karakol bahçesinde müştekiye sinkaflı kelimelerle hakaret edip ayrıca müştekiye "seni kafama yazdım kahverenkli montlu seninle görüşeceğiz" şeklindeki ifadenin görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturacağı yönündeki Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın tibliğnamesine, sanığın görevli polis memurları tarafından karakola getirildiğinde müştekiye yönelik eyleminin, müştekinin görevini yaptırmamaya yönelik olmaması nedeniyle iştirak edilmemiş ve başkaca nedenler yerinde görölmemiştir." (18. CD, 28.04.2015, 2015/438, 2015/693)

⁸⁵ "Olay tarihinde, polis merkezi karşısında meydana gelen ve sanıkların yer aldığı kavgaya müdahale eden müşteki polis memuru Ahmet Gürbüz'ün boğazının İmdat Serttaş tarafından sıkıldığı ve kavganın sonlandırılması sonrasında polis merkezine alınan sanıkların

konusu olabilmesi için fiilin ayrıca mağdur kamu görevlisinin yürüttüğü kamu görevini engellemeye yönelik olması gerekir⁸⁶. Failin objektif olarak görevin yapılmasını engelleme olanağının bulunup bulunmaması önemli değildir⁸⁷. Diğer bir deyişle, failin zaten görevi engellemesi mümkün değildir, bu nedenle suçun unsurları oluşmamıştır, denilemez.

Kamu görevlisinin görevini yapmasının engellenmesi kavramından ne anlaşılması gerektiği, öğretide kısmen tartışmalıdır. Esasen, kamu görevlisinin aktif hareketle icra ettiği bir işlemin engellenmesi durumunda, kamu görevinin engellenmiş olacağına tereddüt yoktur ve günlük hayatta olayların çoğunlukla bu formda ortaya çıkacağı aşikardır. Öte yandan kamu görevlisinin aktif bir eylemde bulunma zorunluluğunun bulunmadığı durumlar da söz konusu olabilir⁸⁸. Bir görüş, kamu görevlisinin görevine giren bir şeyi yapmayı hareketli kalmamasını sağlamak ile görevine aykırı bir şey yaptırmak amaçlarını bir tutmakta her iki amaçla cebir veya tehdit uygulanması durumunda suçun oluşacağını savunmaktadır⁸⁹. Diğer görüş ise kamu görevlisinin belirli bir işi yapmaya zorlanması durumunda, görevin yapılmasının engellenmesi amacından söz edilemeyeceğinden, görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşmayacağı yönündedir⁹⁰.

---

işlemlerinin yapılması için bekletildikleri sırada bu kez Ercan Genç tarafından tehdit içeren sözler sarfedildiği anlaşılmalı, Ercan'ın müştekinin hangi görevini yaptırmamak için tehdit ettiği denetime imkan verecek şekilde gerekçeleriyle gösterilmeden ve TCK'nın 106/1. maddesinde yer alan tehdit suçu tartışılmadan, eksik ve yetersiz gerekçeyle bu sanık hakkında da görevi yaptırmamak için direnme suçundan mahkumiyet hükmü kurulması," (10.07.2014, 2013/2728, 2014/7599)

⁸⁶ "... sanığın aşamalarda savunmalarında karakola gelinceye kadar herhangi bir eyleminin olmadığını, polis merkezinde işlem yapıldığı sırada bacak bacak üstüne attığı için polis memurlarından birisinin ayağına tekme attığını ve kendisini iteklediğini bunun üzerine polis memuruna vurduğunu belirtmesi ve dosyada mevcut adli raporların savunmasını doğrular mahiyette olması karşısında eylemin haksız tahrik altında kamu görevlisini kasten yaralama suçlarını oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında yanlış değerlendirme sonucu yazılı şekilde görevi yaptırmamak için direnme suçundan mahkumiyet kararı verilmesi," (5. CD, 16.04.2014, 2013/809, 2014/4286); "Adli bir soruşturma kapsamında ifadesi alınmak istenen sanığın, ifadesini alacak olan görevli polis memurlarına karşı görevlerini yapmalarını engellemek amacıyla tehditte bulunduğu ve eylemin bir bütün halinde TCK'nın 265/1, 43/2. maddesinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanlış değerlendirilerek yazılı biçimde tehdit suçundan hüküm kurulması," (18. CD, 11.06.2015, 2015/900, 2015/2573)

⁸⁷ Aksi yönde: TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 908.

⁸⁸ Bkz. YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7708.

⁸⁹ Bu görüşte: SOYASLAN, s. 703, 704; YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7708.

⁹⁰ Bu görüşte: TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 718.

Kamu görevlisinin hareketsiz kalma zorunluluğu açısından, iki ihtimal söz konusudur. Bunlardan birisi, kamu görevlisinin herhangi bir mükellefiyetinin bulunmaması durumu, diğeri ise mevcut durumu muhafaza etmek zorunda olması durumudur. Diğer bir deyişle, aktif bir işlem yapma yükümlülüğü bulunmayan kamu görevlisine, görevinin gereklerine aykırı bir icrai işlem yaptırmak amacıyla yahut muhafaza zorunda bulunduğu pozisyonu terkettirmek amacıyla cebir veya tehdit uygulanması gündeme gelir. Sözgelimi, cezaevinde bulunan fail, infaz koruma memuru mağduru kendisine uyuşturucu madde getirmesi için tehdit ederse birinci olasılık, mevzuata aykırı olarak koğuştan çıkmasına izin vermesi için tehdit ederse ikinci olasılık gündeme gelecektir. Kanaatimizce, bu ihtimallerden sadece ikincisinde görevi yaptırmamak için direnme suçu oluşabilecektir⁹¹. Diğer ihtimalde yani cezaevinde bulunan failin infaz koruma memurunu kendisine uyuşturucu madde temin etmesi için tehdit etmesi durumunda tehdit, şantaj veya cebir gibi başka bir suç oluşabilecek fakat görevi yaptırmamak için direnme suçu oluşmayacaktır⁹². Zira bu ihtimalde fail, kamu görevlisine görevini yaptırmamayı değil görevine girmeyen birşeyi yaptırmayı amaçlamaktadır⁹³.

6. Hukuka Aykırılık Unsuru

Suçun oluşmasının diğer bir koşulu da tüm pozitif hukuk sistemi nazara alındığında failin eylemini hukuka uygun kabul eden bir düzenlemenin bulunmamasıdır. Cebir ve tehdit eylemlerinin kural olarak hukuka aykırı olduğunda tereddüt yoktur. Fakat yine de bazı durumlarda bu tür eylemlerin

⁹¹ “Engellenmek istenilen görevin icrai veya ihmali bir görev olması önem taşımamaktadır.” (GERÇEKER, s. 2821)

⁹² “Keşif yapılması amacıyla stat civarında bekledikleri esnada tutuklu olan sanıkların, yakında bulunan köfteciden kendilerine köfte getirmeleri için jandarma görevlileri olan katılanlardan talepte buldukları, talebin kabul edilmemesi üzerine de “sizlerin çarşıya nereye çıktığınızı biliyoruz, nasıl olsa çıkacağız, sizi çarşıda yakacağız, sizinle çarşıda görüşeceğiz” şeklinde tehdit eyleminde bulduklarının anlaşılması ve sanıkların bu eylemlerinin, askerlerin görevlerini yaptırmamak amacıyla işlenmemesi karşısında, tehdit yerine, görevi yaptırmamak için direnme suçundan mahkumiyet hükmü kurulması,” (18. CD, 12.05.2015, 2015/19321, 2015/1280)

⁹³ “Sanığın hakkında adli rapor düzenlenmesi için hastaneye götürüldüğünde, şikayetçi M. N.’in sanığın tüm şikâyetlerini rapora yazacağını belirtmesine rağmen, sanığın şikayetçiye kolunu hiç kullanmadığını tekrarlayarak rapora bu hususu yazdırmak istediğini beyan ettiği, ancak muayene olmak için sedyeye oturmadığı, bu nedenle müştekinin sanığın muayenesini yapamadığı, ardından sanığın şikayetçiye “ben kolumu feda ettim, seni mi feda etmeyeceğim, seninle görüşeceğiz” şeklinde tehdit eyleminde bulunduğu anlaşılması ve sanığın bu eylemini müştekinin görevini yaptırmamak amacıyla gerçekleştirmemesi karşısında, tehdit yerine, görevi yaptırmamak için direnme suçundan mahkumiyet hükmü kurulması,” (18. CD, 12.05.2015, 2015/19047, 2015/1279)

hukuka uygun kabul edilmesi mümkündür. Cebir veya tehdit eyleminin hukuka uygun kabul edildiği noktada, görevi yaptırmamak için direnme suçu da oluşmayacaktır. Uygulamadaki “seninle görüşeceğiz” gibi sözlerin failin yasal şikayet hakkını kullanacağını ifadesi niteliğinde olması nedeniyle suç oluşmayacağına dair kabulü, bir hukuka uygunluk nedeninin bulunması şeklinde değerlendirmek mümkündür⁹⁴.

Hukuka aykırılık unsuru, suçun maddi unsurlarından “mağdurun kamu görevi yapıyor olması” ile yakından ilgilidir. Öyle ki mağdur kamu görevini yapıyorsa, diğer bir ifade ile yapması gerektiği gibi yapıyorsa, failin eylemi için bir hukuka uygunluk nedeni söz konusu olmaz⁹⁵. Buna karşın mağdur kamu görevi yapıyor gözükmele birlikte yürüttüğü bir kamu görevi yoksa ve buna karşın failin haklarını ihlal ediyorsa failin bu görevliye karşı kullanacağı cebir veya tehdit hukuka uygun kabul edilebilecektir⁹⁶. Sözgelimi, bir polis memurunun yetkili hakim veya soruşturma makamının kararı olmaksızın bir evde arama yapmaya kalkması durumunda, ev sahibinin kendisini zorla dışarı çıkarması, görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturmayacaktır. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere TCK m. 25’te yer alan meşru savunmaya ilişkin düzenleme, görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından da bir hukuka uygunluk nedeni oluşturabilecektir⁹⁷.

⁹⁴ “... sanığın söylediği “sizinle görüşeceğim” demesinin ‘şikayet hakkı’ kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği eğer bu kapsamda değerlendirilmezse bu sözlerin sair tehdit kapsamında kalıp kalmadığı hususları da tartışılmadan, yazılı şekilde direnme suçundan mahkumiyet kararı verilmesi” (18. CD, 12.05.2015, 2015/18999, 2015/1278)

⁹⁵ ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1022.

⁹⁶ Bkz. ERMAN/ ÖZEK, s. 334; Özbek/ Kanbur/ Doğan/ Bacaksız/ Tepe, ortada görev yoksa zaten bu suçun oluşmayacağını dolayısıyla meşru savunmanın söz konusu olamayacağını belirtmiştir. Kanaatimizce bu sadece bir ifade farklılığıdır. Bu konuda bkz ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1022.

⁹⁷ “Başka suçtan dolayı Cumhuriyet Savcısının sözlü talimatıyla katılan ve mağdur jandarma görevlileri tarafından ifadesine başvurulmak üzere karakola davet edilen ancak işlerini halletmek için ertesi güne kadar müsaade isteyip, kendisinin gelecek ifade vereceğini belirtmesine rağmen, zor kullanılarak karakola götürülmek istenen sanığın, bu sırada annesinin fenalaşmasının da etkisiyle, görevlileri yaralayıp tehdit etmesi şeklindeki eyleminde, soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısının zorla getirme yetkisine ilişkin CMK’nın 146. maddesi üzerinde durularak, somut olayda Cumhuriyet Savcısının sözlü talimatıyla jandarma görevlilerinin sanığı ifadesini almak üzere zorla karakola götürmelerinin bu kapsamda değerlendirilebilecek bir görev mahiyetinde olup olmadığı ve buna göre katılan ile mağdurların zor kullanma yetkilerinde sınırı aşmış oldukları değerlendirilerek hukuki durumunun tayin ve takdiri ile sanığın katılan ve mağdurların haksız davranışları nedeniyle eylemlerini gerçekleştirdiğinin kabulü halinde hakkında TCK’nın 29 ve 129. maddelerinin uygulanması gerekeceği nazara alınmadan, bu hususlar tartışılmadan, yetersiz gerekçeyle yazılı şekilde kararlar verilmesi,” (5. CD, 03.12.2014, 2013/11639, 2014/12124)

D. SUÇUN ÖZEL BELİRİŞ ŞEKİLLERİ

1. Teşebbüs

Suçun oluşumu için görevin gerçekten engellenmiş olmasına gerek yoktur⁹⁸. Dolayısı ile görevin engellenemediği gerekçesi ile teşebbüs hükümleri uygulanamayacaktır⁹⁹. Buna karşın cebir veya tehdit eylemi teşebbüs aşamasında kalmışsa görevi yaptırmamak için direnme suçuna teşebbüs söz konusu olmalıdır¹⁰⁰. Diğer bir deyişle, cebir veya tehdit eyleminin tamamlanmasıyla suç tamamlanmış olacaktır¹⁰¹. Dolayısıyla Yargıtay'ın bir kararında vurgulanan, görevin yapılmasını engellemek amacıyla kamu görevlisini yaralamaya teşebbüs durumunda görevi yaptırmamak için direnme suçunun tamamlanmış olacağına dair düşünceye iştirak etmeye imkan yoktur¹⁰². Öte yandan yaralamaya teşebbüs formunda ortaya çıkan cebir eyleminin ağırlığı bir tehdit seviyesine ulaşmışsa suç, tamamlanmış kabul edilmelidir. Sözgelimi, fail görevini yapan mağdura silah çekip ateş etmiş fakat kurşun isabet etmediği için onu yaralayamamışsa, eylemde tehdit unsurunun gerçekleştiği kabul edilmeli ve görevi yaptırmamak için direnme suçu tamamlanmış sayılmalıdır. Zira sadece silahın mağdura gösterilmesi bile yerine göre tehdit olarak nitelendirilmektedir.

2. İştirak

Direnme suçu, iştirak hükümlerinin uygulanması bakımından bir özellik göstermez. Diğer bir deyişle her türlü iştirak mümkündür. Öte yandan yukarıda belirtildiği üzere birden fazla kişinin suçu bir arada işlemesi söz konusu ise cezanın m. 265/3 uyarınca artırılması gerekir.

3. İçtima

Suç tanımında belirtildiği üzere cebir (yaralama) ve tehdit bu suçun unsurudur¹⁰³. Dolayısıyla görevi yaptırmamak için direnme suçunun

⁹⁸ ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 981; SOYASLAN, s. 704; Cebir suçuyla ilgili olarak benzer açıklama için bkz. KOCA/ ÜZÜLMEZ, Özel, s. 396.

⁹⁹ “Sanığın katılan Mehmet Emin’e cebir kullanmak suretiyle yaralamasından dolayı görevi yaptırmamak için direnme suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmiş ise de, eylemin katılına karşı cebir kullanılması suretiyle tamamlandığının gözetilmemesi,” (5. CD, 21.04.2014, 2013/970, 2014/4457)

¹⁰⁰ Bkz. SOYASLAN, s. 704; ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1022.

¹⁰¹ TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 911; ERMAN/ ÖZEK, s. 333.

¹⁰² “Müşteki Serkan Bulut’a yönelik eylemde sanığın bu kişiye saldırıp vurmaya kalkışması ile görevi yaptırmamak için direnme eyleminin tamamlanmış olduğu gözetilmeden yanlışlı değerlendirme ile eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilerek eksik ceza tayini” (5. CD, 29.09.2014, 2013/4952, 2014/9095).

¹⁰³ “Sanığın, mağdur M. Ç.’ye araçla çarparak basit şekilde yaralama eyleminin TCK’nın

işlenmesiyle diğer iki suçtan en azından birinin daha unsurları gerçekleşmiş olacaktır. Öğretide, kasten yaralama ve görevi yaptırmamak için direnme suçu arasında fikri içtima durumunun bulunduğu ifade edilmiştir¹⁰⁴. Gerçekten, kasten yaralama eyleminin kamu görevlisine karşı işlenmesi durumunda, TCK'nın 86 ve 265. maddeleri birlikte ihlal edilmiş olacaktır. Keza suçun tehdit kullanılarak işlenmesi durumunda, ayrıca m. 106'nın uygulanması gündeme gelecektir. Buna karşın bu tür durumlarda yaptırımın TCK'nın "fikri içtima" başlıklı 44. maddesine göre tayin edilmesi yani her zaman en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı ceza verilmesi, söz konusu değildir. Böyle bir yaklaşım, 265. maddenin kapsamını oldukça daraltacak ve bu düzenlemeyi anlamsızlaştıracaktır. Keza maddenin 5. fıkrasında yer alan ve kasten yaralama suçundan ayrıca ceza verilmesi gereken durumları belirten özel içtima hükmü de böyle bir yoruma engeldir. Kısacası, görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturan bir eylem kasten yaralama veya tehdit suçu olarak değerlendirildiğinde daha ağır bir cezayı gerektirse dahi sadece m. 265 uyarınca cezalandırılmalıdır.

Görevi yaptırmamak için direnme suçu ile diğer iki suç arasındaki ilişki, "görünüşte birleşme (içtima)" niteliğindedir¹⁰⁵. Görünüşte içtima durumları, "özel normun önceliği", "bir normun diğeri tarafından tüketilmesi" ve "yardımcı normun sonralığı" ilkelerinden kaynaklanmaktadır¹⁰⁶. Görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebir ve tehdit eylemlerinin bir arada veya ayrı ayrı kullanılmasına izin veren yapısı, bu suça ilişkin m. 265 ile diğer suçları düzenleyen m. 86 ve m. 106 arasında genel norm – özel norm ilişkisinin kabulüne imkan vermemektedir. Diğer bir deyişle görevi yaptırmamak için direnme suçunun gerek kasten yaralama gerekse tehdit suçunun kapsamını aşan bir tanımı vardır. Oysa özel normun genel normun içerdiği suç tanımından daha dar bir tanım içermesi gerekmektedir¹⁰⁷. Keza, kasten yaralama veya tehdite ilişkin maddelerin görevi yaptırmamak için direnme suçunu düzenleyen m. 265'in boşluk ve eksikliklerini tamamlama

---

265/5. fıkrası uyarınca direnme suçunun cebir unsuru kapsamında değerlendirilmesi gerektiği nazara alınmadan ayrıca kasten yaralama suçundan da mahkumiyet hükmü kurulması," (5. CD, 01.10.2014, 2014/5377, 2014/9419)

¹⁰⁴Bu yönde: HAKERİ, s. 551; KOCA/ ÜZÜLMEZ, Genel, s. 494.

¹⁰⁵Bkz. İÇEL, Kayıhan, İçel Ceza Hukuku Genel Hükümler II, 5. Bası, İstanbul 2013, s. 325 vd.; KOCA/ ÜZÜLMEZ, Genel, s. 508 vd.

¹⁰⁶Bkz. İÇEL, s. 326 vd.; HAKERİ, s. 556 vd.; KOCA/ ÜZÜLMEZ, Genel, s. 509 vd.

¹⁰⁷Bkz. İÇEL, s. 330.

işlevi de yoktur¹⁰⁸. Yani bu suçlar arasında asal norm – yardımcı norm ilişkisi de bulunmamaktadır.

TCK m. 265'in kasten yaralama ve tehdit suçlarına ilişkin hükümlere göre uygulanma önceliğinin bulunması, diğer suçların düzenlendiği maddelerle (m. 86, m. 106) aralarında tüketen norm – tüketilen norm ilişkisi bulunmasından kaynaklanmaktadır. TCK m. 265, diğer iki madde tarafından korunan hukuki değerlerin tümünü ortak bir şekilde korumakta ve bu değerlere zarar veren eylemlere tek ceza öngörmek suretiyle diğer normları tüketmektedir¹⁰⁹. Bu itibarla görevi yaptırmamak için direnme suçu, kasten yaralama ve tehdit suçlarını unsur olarak bünyesinde barındıran bir birleşik suç mahiyetindedir¹¹⁰. Öte yandan suçun oluşumu bakımından iki seçimlik hareket olan cebir veya tehditten birisinin bulunması yeterli olduğu için her halükarda bu formda ortaya çıkması beklenmez.

Kamu görevlisine karşı görevin yapılmasını engellemek amacıyla yöneltilen ve tek başına suçun oluşumuna imkan veren ilk cebir veya tehdit hareketi, kendisinden sonra gelen ve aynı fiilin devamı niteliğinde olan diğer cebir veya tehdit hareketlerini suçun oluşumu bakımından etkisiz kılmaktadır. Seçimlik hareketli suçların doğasından kaynaklanan bu durum, cebir ve tehdit birlikte gerçekleştirilse dahi tek bir direnme suçundan hüküm kurulmasını gerektirmektedir¹¹¹. Nitekim Yargıtay bir kararında, görevin yapılmasının tamamen engellenmesinden sonra aynı olay bütünlüğü içinde devam eden tehdit eylemlerinin dahi görevi yaptırmamak için direnme suçunun içinde eriyeceğine, ayrı bir suç oluşturmayacağına hükmetmiştir¹¹².

¹⁰⁸Bkz. İÇEL, s. 327; KOCA/ ÜZÜLMEZ, Genel, s. 513.

¹⁰⁹Bkz. İÇEL, s. 332 vd.; KOCA/ ÜZÜLMEZ, Genel, s. 510.

¹¹⁰HAKERİ, s. 521; ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1023; EROL, s. 2503; Birleşik suç kavramına ilişkin açıklamalar için bkz. KOCA/ ÜZÜLMEZ, Genel, s. 510 vd.

¹¹¹Bkz. İÇEL, s. 164, 165.

¹¹²“Olay günü sanığın evinde haciz işlemi yapıldığı sırada icra memuru ve alacaklı vekili olarak görev yapan katılanların bu görevlerini engellemek için mutfaktan bıçak alarak katılan S. Ö.'ye doğru savurup hakaret içeren sözler sarf ettiği, bu olayı haciz tutanağına geçirmeye çalışan katılan Gönül Bakırlı'ya da hakaret içeren sözler söyledikten sonra tutanağı alarak yırttığı, daha sonra katılan Gönül'ün boğazını sıktığı, S. Ö.'nün evden dışarı kaçarak polisi aradığı, peşinden çıkan sanığın tekrar hakaret ve tehdit içeren sözler kullandığı anlaşılan olayda, cebir/tehdit, hakaret içeren eylemlerinin kesintisiz olarak gerçekleşmesi karşısında hukuki anlamda tek fiil olarak kabul edilmesi gerektiği ve kül halinde içlerinden biri yargı görevi yapan birden fazla kamu görevlisine karşı zincirleme şekilde görevi yaptırmamak için direnme ile kamu görevlilerine zincirleme şekilde hakaret suçlarını oluşturduğu nazara alınıp TCK'nın 265/2,4, 43/2-1, 125/3-a, 4, 43/2-1. maddeleri uyarınca cezalandırılması

Buna karşın birden fazla seçimlik hareketin gerçekleştirilmiş olması, temel cezanın belirlenmesi sırasında alt sınırdan uzaklaşılması bakımından dikkate alınabilecektir. Keza farklı zamanlarda¹¹³ gerçekleştirilen direnme eylemleri bakımından, diğer koşullar da varsa, TCK m. 43/1'in uygulanmasına bir engel yoktur¹¹⁴. Öğretide, birden fazla kamu görevlisine karşı direnilse bile tek bir suçun oluşacağı ifade edilmiştir¹¹⁵. Gerçekten failin tek bir görevin yapılmasını engellemek amacıyla hareket ettiği düşünüldüğünde, bu görüş¹¹⁶ isabetli görünmektedir. Buna karşın kasten yaralama ve tehdit suçları için öngörülen cezaların sınırları, bu tür bir kabulü ceza adaleti yönünden sakıncalı hale getirmektedir. Öyle ki bu tür bir kabulde, bir görevin yapılmasını engellemek için birden fazla kamu görevlisini yaralayan fail, sıradan bir kasten yaralama failinden daha hafif cezalandırılır duruma gelebilecektir. Zira unutulmamalıdır ki TCK m. 43/3 uyarınca kasten yaralama suçlarında, her bir mağdur için faile ayrı ceza verilmek durumundadır. Tüm bu hususları dikkate alan Yargıtay Ceza Genel Kurulu, görevi yaptırmamak için direnme suçunun aynı zaman diliminde birden fazla kamu görevlisine karşı işlenmesi durumunda tek bir hüküm kurulması ve fakat verilen cezanın TCK m. 43/2 uyarınca artırılması gerektiğine hükmetmiştir¹¹⁷. Kanaatimizce, mevcut

---

gerektiği gözetilmeden, hakaret yönünden suç kastının nasıl yenilediği ve eylemlerin neden bağımsız suç teşkil ettiği denetime imkan verecek şekilde açıklanmadan oluşa uygun düşmeyen gerekçeler ve yanlışlı değerlendirme sonucu direnme ve iki ayrı hakaret suçundan mahkumiyet hükümleri kurulması,” (5. CD, 11.12.2014, 2013/9308, 2014/12620)

¹¹³“Olay günü sanığın evinde haciz işlemi yapıldığı sırada icra memuru ve alacaklı vekili olarak görev yapan katılanların bu görevlerini engellemek için mutfaktan bıçak alarak katılan Sedat Özdemir'e doğru savurup hakaret içeren sözler sarf ettiği, bu olayı haciz tutanağına geçirmeye çalışan katılan Gönül Bakırlı'ya da hakaret içeren sözler söyledikten sonra tutanağı alarak yurttığı, daha sonra katılan Gönül'ün boğazını sıktığı, Sedat Özdemir'in evden dışarı kaçarak polisi aradığı, peşinden çıkan sanığın tekrar hakaret ve tehdit içeren sözler kullandığı anlaşılan olayda, cebir/tehdit, hakaret içeren eylemlerinin kesintisiz olarak gerçekleşmesi karşısında hukuki anlamda tek fiil olarak kabul edilmesi gerektiği ve küll halinde içlerinden biri yargı görevi yapan birden fazla kamu görevlisine karşı zincirleme şekilde görevi yaptırmamak için direnme ile kamu görevlilerine zincirleme şekilde hakaret suçlarını oluşturduğu nazara alınıp TCK'nın 265/2,4, 43/2-1, 125/3-a, 4, 43/2-1. maddeleri uyarınca cezalandırılması gerektiği gözetilmeden, ...” (5. CD, 11.12.2014, 2013/9308, 2014/12620)

¹¹⁴ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 983; ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1023.

¹¹⁵ERMAN/ ÖZEK, s. 335.

¹¹⁶TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 911; ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 983; ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1023.

¹¹⁷“Olayın gelişimi sırasında sanığın, cebir ve tehdit kullandığı polis memuru olan müşteriler suçun mağduru, kamu idaresi ise suçtan zarar gören konumundadır. “Görevini Yaptırmamak İçin Direnme” suçunun 5237 sayılı TCY'nın “Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar” başlıklı bölümünde düzenlenmiş olması da kamu görevlilerinin suçun

düzenlemeler doğrultusunda en isabetli çözüm olarak görünen bu karar, kanun koyucunun bilinçli veya bilinçsiz tercihinden kaynaklanan somut ceza adaletsizliğini giderme bakımından, tam olarak yeterli değildir. Dolayısıyla bu konuda bir yasal değişiklik yapılması, ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

Failin eyleminin direnme suçunu oluşturmaması, tehdit, cebir veya yaralama suçunu oluşturmayacağı anlamına gelmez. Sözelimi engellenmeye çalışılan bir görev yoksa eylem tehdit ve/veya kasten yaralama suçunu oluşturacaktır¹¹⁸. Keza, memurun cebir kullanılmak suretiyle engellenmek istenen hareketi görevine ilişkin değilse TCK'nın 108. maddesinde yer alan "cebir" suçu oluşacaktır¹¹⁹.

Hakaret ve mala zarar verme eylemleri, direnme suçunun unsuru değildir¹²⁰. Dolayısıyla hakaret varsa bu suçtan ayrıca ceza verilmelidir¹²¹. Yargıtay 5. Ceza Dairesi tarafından günlük hayatta yaygın kullanılan sövme

mağduru olamayacakları anlamına gelmemektedir. Aksinin kabulü halinde, görevleri dışında kendilerine karşı cebir ve/veya tehdit kullanılması halinde işlenen bu suçların mağduru olacaklarında kuşku bulunmayan kişilerin, aynı suçlara görevlerinin ifası sırasında kamu görevlisi sıfatıyla maruz kaldıklarında ise suçun mağduru olmadıklarını ileri sürmek çelişkisine düşülecektir ki, bunun yasal bir dayanağı bulunmamaktadır.

Somut olayda, sanığın suçun yasal tanımında yer alan ve hukuksal anlamda tek bir fiili oluşturan davranışları, görevini ifa eden altı kamu görevlisine karşı görevlerini yaptırmamak için gerçekleştirmiş olması nedeniyle aynı nev'iden fikri içtimain koşulları gerçekleşmiş bulunduğundan, sanık hakkında 5237 sayılı TCY'nın 43/2. maddesinin uygulanması gerek-mektedir. (CGK, 02.03.2010, 2009/9-259, 2010/47)

¹¹⁸"Olay günü mesai saatleri dışında mağdurların görev yaptığı polis karakoluna alkollü vaziyette gelip karakol amiri ile görüşmek istediğini söyleyen sanığın grup amiri olan mağdur Ramazan ile görüşebileceğinin söylenmesi üzerine sinirlenerek arabasından aldığı keserle bu şahsın üzerine yürüyüp ölümle tehdit ettiği şeklinde kabul olunan eyleminde hangi görevi yaptırmamak için cebir, tehditle nasıl direndiği denetime imkan verecek şekilde gerekçeleriyle karar yerinde gösterilmeden ve TCK'nın 106. maddesinde yer alan tehdit suçu tartışılmadan dosya kapsamı ve oluşa uygun düşmeyen yetersiz gerekçelerle direnme suçundan mahkumiyet hükmü kurulması," (5. CD, 18.11.2014, 2013/7241, 2014/11125)

¹¹⁹Bkz. SOYASLAN, s. 703; ÜZÜLMEZ, İlhan, Yeni Türk Ceza Kanunu'nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları, Ankara 2007, s. 181.

¹²⁰YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7747; "24/10/2011 tarihli iddianamede, sanığın TCK'nın 265/1. maddesi gereğince görevi yaptırmamak için direnme suçundan cezalandırılmasının talep edildiği, iddianamenin anlatım kısmında sanığın, müşteki polis memurlarına hakaret ettiğine ilişkin bir fiilin açıklanmaması ve hakaret suçunun görevi yaptırmamak için direnme suçunun unsuru da olmadığı gözetilmeden, "Fail ve Fiilde Bağlılık Kuralı"na aykırı olarak uygulama yapılp, iddianamede tanımlanmayan eylemden hüküm kurmak suretiyle, CMK'nın 225. maddesine uyulmaması," (18. CD, 09.06.2015, 2015/6028, 2015/2345)

¹²¹ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 983; Oysa 765 sayılı TCK m. 258 uygulamasında hakaret eylemlerinin de memura direnme suçunun içinde eridiği kabul edilmekteydi. Bkz. TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 912; SEVCAN, s. 499.

sözlerinin barındırdığı tehdit ifadelerinin (sözgelimi sinkaf edeceğim gibi) direnme suçunu oluşturmayacağı, burada kastın sadece hakaret suçuna yönelik olması nedeniyle sadece hakaret suçunun oluşacağı kabul edilmiştir¹²². Yargıtay 18. Ceza Dairesi ise bu tür sözlerin tehdit sözleriyle birlikte sarf edilmesi durumunda tehdit eyleminin parçası olacağını kabul ederek, görevi yaptırmamak için direnme suçu yanında ayrıca hakaret suçunun oluşmayacağı yönünde kararlar vermiştir¹²³.

TCK m. 265/5'in "Bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır." şeklindeki ifadesi, özel bir içtima hükmü niteliğindedir. Bu hüküm gereği görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturan cebir eylemi nedeniyle mağdur kamu görevlisi bakımından TCK m. 87'deki hallerden birisi meydana gelirse fail direnme suçu yanında ayrıca kasten yaralama suçundan da cezalandırılmalıdır¹²⁴. Görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşabilmesi için basit kasten yaralamanın (TCK m. 86/2) varlığı yeterli görüldüğü halde söz konusu özel içtima hükmünde kasten yaralama suçundan ayrıca ceza verilebilmesi için kasten yaralamanın neticesi nedeniyle ağırlaşmış nitelikli hallerinin gerçekleşmesinin aranması, haklı olarak eleştirilmiştir¹²⁵. Zira bu durumda, TCK m. 86/1'e uyan sıradan bir kasten yaralama eylemi nedeniyle cezanın alt sınırı 1 yıl hapis cezası olduğu halde, bu eylemin görevini yaptırmamak için kamu görevlisine karşı gerçekleştirilmesi durumunda, m. 265/1 uyarınca cezanın alt sınırı 6 ay hapis olmaktadır.

Görevi yaptırmamak için direnme eylemlerinin toplantı ve gösteri yürüyüşleri ile ilgili olarak işlenmesi durumunda, TCK m. 265'e nazaran özel

---

¹²²"tüm söz ile davranışlarının hakaret kastına dayalı olup olmadığı tartışılmadan yetersiz gerekçelerle yazılı şekilde görevi yaptırmamak için direnme suçundan da mahkumiyet hükmü kurulması, " (02.12.2014, 2013/8093, 2014/12058)

¹²³"Sanığın olay günü, kahvehane işletmecisi diğer sanık M. Y. hakkında işlem yapmak isteyen polis memurlarına yönelik "siz kime vuruyorsunuz, işlem yapacaksınız yapın, vuracak adamın a...koyarım" demesi ve müştekilerin üzerine doğru yürümesi biçimindeki eylemlerinin, bir bütün halinde tehdit niteliğinde olması karşısında, yalnızca görevi yaptırmamak için direnme suçunun olduğu gözetilmeden, kanuni ve yerinde olmayan gerekçeyle her iki suçtan mahkumiyet kararı verilmesi," (18. CD, 29.04.2015, 2015/18863, 2015/778)

¹²⁴TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 913; "Sanığın, müşteki Ozan Budak'ı vücudunda kemik kırığı oluşacak şekilde yaraladığı kabul edilmesine rağmen TCK'nın 265/5. maddesi gereğince ayrıca kasten yaralama suçundan da hüküm kurulması gerektiğinin gözetilmemesi," (5. CD, 10.07.2014, 2013/3123, 2014/7611)

¹²⁵SOYASLAN, s. 706.

hüküm niteliğinde bulunan 2911 sayılı Kanun'un 28, 32 ve 33. maddeleri dikkate alınarak failin eylemi tavsif edilmelidir¹²⁶.

E. HAKSIZ TAHRİK

Mağdurun haksız tahrik oluşturan eylemlerinin failin iradesini zayıflatarak kusur yeteneğini azalttığı kabul edilmektedir¹²⁷. Görevi yaptırmamak için direnme suçunu işleyen fail hakkında TCK m. 29'da düzenlenen haksız tahrik hükümlerinin uygulanmasına bir engel yoktur¹²⁸. Nitekim Yargıtay uygulamasında, fail görevli polis veya jandarma personelinin kendisine vurduğunu iddia etmişse haksız tahrik hükümlerinin tartışılmaması, bozma nedeni yapılmaktadır¹²⁹. Bunun gibi kamu görevlisinin sanığa hakaret etmesi vs. de haksız tahrik hükümlerinin uygulanmasını gerektirebilecektir¹³⁰.

765 sayılı TCK'nın 258/4. maddesinde, haksız tahrikle ilgili özel bir düzenlemeye yer verilmişti. Buna göre "Memurun yetkisini aşarak veya keyfi hareketlerle fiile sebebiyet vermiş olması" durumunda, ceza dörtte birine kadar indirilebileceği gibi tamamen de kaldırılabilirdi¹³¹. 5237 sayılı TCK'da böyle bir özel tahrik hükmüne yer verilmemiştir. Dolayısıyla haksız tahrik durumunda ancak m. 29 uygulanabilecektir¹³². Kanaatimizce, özellikle kolluk

¹²⁶GERÇEKER, s. 2824; YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7760.

¹²⁷KOCA/ ÜZÜLMEZ, Genel, s. 334; ÖZGENÇ, s. 422.

¹²⁸"Alacaklı vekili sıfatıyla sanığın babasıyla birlikte oturduğu eve haciz için gelen katılanın, sanığın 100'er TL taksitle borcu ödeme teklifine alaycı bir üslupla "25, 25 öde" karşılığını verdiği, komşuların "adamların ödeyecek durumları yok, öldürelim mi? Keselim mi?" demesi üzerine "getir bıçak keselim" dediği, evin içinde sanığa ait odada bulunan eşyaların da haczedilmesini talep ettiği, eşinin eşyaların kendisine ait olduğunu söyleyerek karşı çıkması üzerine de "seni de yazar satarım" diyerek tahrik edici davranışlarda bulunduğu anlaşıldığı halde belirlenen cezadan TCK'nın 29. maddesine göre daha fazla oranda indirim yapılması gerektiğinin gözetilmemesi," (5. CD, 01.07.2014, 2013/3708, 2014/7287)

¹²⁹"Sanığın önce kendisine hakaret edildiği şeklindeki savunması karşısında hakkında TCK'nın 29. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağına karar yerinde tartışılmaması," (5. CD, 2013/7605, 2014/10647)

¹³⁰"Sanığın aşamalarda değişmeyen "imzala lan" diyerek bir ihbarname verdikleri ve kendisini dövdüklerine ilişkin savunmasının adli rapor içeriğindeki bulgular ile de doğrulanması karşısında, olayın çıkış nedeni ve gelişmesi üzerinde durulup, haksız tahrik hükmünün uygulanma olanağının tartışılmaması" (18. CD, 10.06.2015, 2015/1264, 2015/2517)

¹³¹Bkz. TEZCAN/ ERDEM/ ÖNOK, s. 915; ARTUK/ GÖKÇEN/ YENİDÜNYA, s. 978.

¹³²"Sanığın aşamalarda değişmeyen "..olay tarihinde polislerin verin lan kimlikleri dedikleri, kendisine küfür ettikleri, polislerden birinin kendisini yere düşürdüğü, üzerine çullandıkları, tekmeyle vurdukları." şeklindeki savunması karşısında olayın başlangıcı ve gelişimi irdelenip hakkında TCK'nın 29. maddesinin uygulanması gerekip gerekmediğinin karar yerinde tartışılmaması," (5. CD, 02.12.2014, 2013/10441, 2014/11997)

görevlilerinin fiziki kuvvet kullanımındaki avantajlı konumları karşısında bireylerin zayıf konumu, haksız tahrik durumlarında hakime daha geniş bir takdir hakkı tanıyan benzer bir düzenlemeyi lüzumlu kılmaktadır.

F. YAPTIRIM

Suçun temel hali için altı aydan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Suçun yargı görevini yapan kişiye karşı işlenmesi durumunda temel ceza doğrudan TCK m. 265/2'ye göre belirlenmelidir¹³³. Bu durumda ceza iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasıdır.

Kanaatimizce görevi yaptırmamak için direnme suçuna ilişkin düzenleme, ceza adaleti yönünden haksız sonuçlara yol açma potansiyeline sahiptir. Bunlar daha ziyade kasten yaralama seviyesinde cebir kullanılması suretiyle işlenen suçlar bakımındandır. Bunlardan birisi, yukarıda “içtima” başlığı altında açıklandığı üzere, TCK m. 86/1 kapsamında kalan cebir eylemleri kullanılarak işlenen görevi yaptırmamak için direnme suçlarının aynı ölçüdeki kasten yaralama suçundan bile daha hafif cezalandırılma olasılığıdır¹³⁴. Bu durum, TCK m. 108'de düzenlenen “cebir” suçu ile karşılaştırma yapıldığında, iyice belirginleşmektedir. Zira bu düzenlemeye göre “bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesi için bir kişiye karşı cebir kullanılması halinde, kasten yaralama suçundan verilecek ceza, üçten birden yarısına kadar artırılarak” hükümlenacaktır. Keza, kasten yaralama suçunun “kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle işlenmesi” durumunda, cezanın yarı oranında artırılmasını öngören m. 86/3-c de aynı ağırlıktaki eylemleri gerçekleştiren failer arasındaki ceza adaletsizliğini büyütebilecek mahiyettedir.

TCK m. 43'te yer alan zincirleme suçla ilişkin düzenlemeler de ceza adaletsizliğine yol açabilecektir. Şöyle ki m. 43/3'ün açık ifadesi karşısında, kasten yaralama suçu bakımından zincirleme suç hükümlerinin uygulanma olanağı yoktur. Buna karşın, görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından böyle bir sınırlama bulunmadığından bu madde uygulanabilecektir. Dolayısıyla

¹³³“Temel cezanın doğrudan TCK'nın 265/2. maddesi uyarınca tayini gerektiğinin gözetilmesi sonuca etkili görülmemiştir.” (5. CD, 15.12.2014, 2013/12230, 2014/12699)

¹³⁴“Sanığın hız kontrolü yapan trafik polisi olan katılana, kendisi hakkında işlem yapılmasını engellemek için cebir kullanarak işlediği görevini yaptırmamak için direnme eylemi sonucunda katılanın basit tıbbi müdahaleyle giderilemeyecek biçimde yaralandığı anlaşılan olayda, TCK'nın 87. maddesindeki neticesi itibarıyla ağırlaşmış haller oluşmadığı ve sadece direnme suçundan hükümlendirilmesi gerektiği halde, aynı Kanununun 265/5. maddesine aykırı biçimde ayrıca kasten yaralama suçundan da cezalandırılmasına karar verilmesi,” (5. CD, 08.12.2014, 2013/11076, 2014/12369)

görevi yaptırmamak için direnme suçunu cebir kullanarak zincirleme biçimde işleyen fail, aynı ağırlıktaki eylemleri kasten yaralama formunda işleyen faille nazaran daha az ceza almış olacaktır.

Direnme suçundan kurulan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına bir engel yoktur. Yargıtay uygulamasında, hükmün açıklanmasının geri bırakılabilmesi için giderilmesi gereken bir zarar bulunmadığı kabul edilmektedir¹³⁵.

G. YARGILAMAYA İLİŞKİN ÖZELLİKLER

Görevi yaptırmamak için direnme suçu, resen soruşturulan suçlardandır. Kural olarak soruşturulması bir izne tabi değildir. Fakat fail bir kamu görevlisiyse ve fiili göreviyle bağlantılı olarak gerçekleştirmişse 4483 sayılı yasa gereği ön inceleme yaptırılması ve soruşturma izni alınması gündeme gelebilir. Suçla ilgili yargılama yapma görevi asliye ceza mahkemesine aittir¹³⁶.

Uygulamada, bu suçlarla ilgili maddi gerçeğin tespitinde güçlük yaşanmaktadır. Zira bu suçların çoğu kolluk görevlilerine karşı işlenmekte ve hemen hepsinde fail konumundaki kişiler, kamu görevlilerinin kendilerine haksız saldırı veya muamelede bulduklarını, sözgelimi durduk yere vurduklarını veya hakaret ettiklerini iddia etmektedirler. Buna karşın mağdur konumundaki kamu görevlileri, ağız birliği ederek kendilerinden en küçük bir haksız fiil sadır olmadığını beyan etmekte ve bu hususu bir tutanakla tespit etmektedirler. Kolluk görevlilerinin görevlerini ifa ederken gerektiğinde cebir kullanma yetkisine sahip olmaları, özellikle hukuka uygunluk nedenlerinin ve haksız tahrikin bulunup bulunmadığı noktasında, sübut sorununu iyice içinden çıkılmaz hale getirmektedir. Gerek Cumhuriyet savcılığı gerekse

¹³⁵“Kabule göre de; sanığın adli sicil kaydının bulunmaması, görevi yaptırmamak için direnme suçundan dolayı giderilmesi gereken somut (maddi) bir zararın oluşmaması ve manevi zararın ise hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının uygulanmasına engel teşkil etmemesi karşısında, CMK'nın 231/5. maddesindeki diğer hususlar değerlendirilmeden, “işlediği suçun özelliği gözetilerek” biçimindeki, kanuni ve yeterli olmayan gerekçe ile anılan Kanun maddesinin uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesi,” (18. CD, 2015/18843, 2015/774)

¹³⁶“Sanığın; avukat olarak görev yapan ve tahliye için icra görevlileri ile birlikte işyerine gelen katılanın görevini yapmasını engellemek amacıyla tehdit ettiği için iddia olunması karşısında, eylemin sübutu halinde TCK'nın 265/2. maddesinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşabileceği ve aynı maddede öngörülen yaptırım itibarıyla görevli mahkemenin asliye ceza mahkemesi olduğu, bağlantı nedeniyle diğer suçla birlikte kanıtların takdiri ve değerlendirilmesi için görevsizlik kararı verilmesi gerektiği halde yargılamaya devamla yazılı şekilde hükümler kurulması,” (5. CD, 16.09.2014, 2013/3678, 2014/8473)

duruşma safhasında, taraflar dinlenirken ve tutanağa geçirilirken tarafların kollukça alınan ilk beyanlarını tekrar ettirmeye yönelik kolaycı eğilim de şekli görüntüsünün aksine maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasını zorlaştırıcı mahiyettedir.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun ortaya çıkış ve uygulamadaki soruşturulma şekli, pozitif hukukumuzda koruma altında olan “adil yargılanma hakkı”¹³⁷ bakımından da tehlike arz etmektedir¹³⁸. Zira, olayların büyük çoğunluğunda fail tek başına, buna karşın kolluk görevlileri birden fazla kişi olmaktadır. Kolluk görevlilerinin görevlerini ifa esnasında cebir kullanırken sınırı aşmış olma ve soruşturmaya maruz kalma düşüncesiyle delilleri kendi lehlerine ve görevi yaptırmamak için direnme şüphelisinin aleyhine değiştirmeleri olasıdır. Soruşturmanın en kritik safhası, çok büyük oranda suçun aynı zamanda mağduru kabul edilen aynı kolluk görevlileri tarafından yapılmaktadır. Uyuşmazlığın bir tarafı olan kolluk görevlileri, hukuki ve teknik bilgi itibariyle de suçun şüphelisinden çoğu kez açık ara üstün durumdadırlar. Dolayısıyla görevi yaptırmamak için direnme suçunun faili, savunma hakkı bakımından diğer suçlara nazaran oldukça dezavantajlı bir durumdadır. Diğer bir ifadeyle bu suçun soruşturulması sırasında “silahların eşitliği”nden¹³⁹ söz etmek mümkün değildir. Nitekim Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan “Türkiye 2013 yılı İlerleme Raporu”nda bu konuya değinen eleştirilere yer verilmiştir¹⁴⁰. Bu eleştiriler 2014 yılına ilişkin raporda da aynen tekrar edilmiştir¹⁴¹.

¹³⁷Bu konuda bkz. İNCEOĞLU, Sibel, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme, Ankara 2013, s. 209 vd.

¹³⁸Avrupa İnsan Hakları sözleşmesinin 6. maddesi ile sağlanan “adil yargılanma hakkı”nın soruşturma evresini de kapsadığı hakkında bkz. DUTERTRE, Gilles, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarından Örnekler, Ankara 2007, s. 227; HARRIS, D. J./ O’BOYLE, M./ BATES, E. P./ BUCKLEY, C. M., Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hukuku, Çev. : Mehves Bingöllü Kırıcı, Ankara 2013, s. 206.

¹³⁹Bu konuda bkz. İNCEOĞLU, s. 239 vd.

¹⁴⁰“Kolluk kuvvetleri, işkence ve kötü muamele iddiasında bulunan kişiler aleyhinde karşı dava açmaya devam etmiştir. Birçok durumda, bu davalara mahkemeler tarafından öncelik verilmiştir. Bazı münferit davalarda olumlu gelişmeler yaşanmış; mahkemeler, polis memurlarını işkenceden veya cinayetten suçlu bulmuştur. Bununla birlikte, kolluk kuvvetleri tarafından yapıldığı öne sürülen işkence iddialarına yönelik hızlı, kapsamlı, bağımsız ve etkin soruşturmaların yürütülmemesi endişe yaratmaktadır. “(http://www.abgs.gov.tr/files/2013%20ilerleme%20raporu/2013_ilerleme_raporu_tr.pdf, erişim tarihi: 05.07.2015)

¹⁴¹Bkz. http://www.ab.gov.tr/files/ilerlemeRaporlariTR/2014_ilerleme_raporu_tr.pdf (erişim tarihi: 05.07.2015)

Kanaatimizce CMK m. 148/4'te yukarıda izahına çalışılan sakıncaların daha iyi anlaşılmasını sağlamaya elverişli bir düzenleme yer almaktadır. Anılan düzenleme gereği “Müdafî hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifade, hakim veya mahkeme huzurunda şüpheli veya sanık tarafından doğrulanmadıkça hükme esas alınmaz.” Kural olarak, kolluk görevlileri soruşturdukları suçun tarafı değildirler ve kanun koyucu, onların aldığı ifadeye buna rağmen itibar etmemektedir. Buna karşın görevi yaptırmamak için direnme suçuna ilişkin soruşturmalarda, mağdur sıfatıyla ifadeleri alındığı için beyanlarına itibar etmede kanuni olarak bir sakınca görünmemektedir. Oysa normal bir soruşturmada aldıkları ifadeler de kolluk görevlileri tarafından imzalanmaktadır. Kısacası, kolluk görevlisinin kendisiyle ilgisi olmayan bir suçun soruşturması sırasında aldığı savunmaya itibar edilemiyorsa kendisinin bizzat tarafı olduğu suç bakımından verdiği ifadeye de kesin bir delil muamelesi yapılmamalıdır.

Tüm bu hususlar, görevi yaptırmamak için direnme suçuna ilişkin soruşturulması ve kovuşturulmasına ilişkin olarak, bazı önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Kanaatimizce, bu konuda alınabilecek önlemlerin başında, bu suçun ispatının zorlaştırılması gelmelidir. Bu husus, belli bir oranda içtihat yoluyla geliştirilebilir. Sözgelimi yüksek mahkemelerce, fiilin ispatında kural olarak kamera veya ses kaydı yahut tarafsızlığından şüphe edilmeyecek üçüncü kişilerin tanıklığı gibi delillerin aranması gerektiğine hükmedilebilir. Kolluk görevlilerinin görevlerini ifa sırasında kamera kaydını zorunlu kılan yasal veya idari düzenlemeler de bu noktada tamamlayıcı olacaktır. Kamu otoritesinin sahip olduğu cebir kullanma ayrıcalığının olası aşırı kullanımı, bu şekilde dengelenmelidir. Aksi takdirde AİHS'nin 6. maddesi nedeniyle ülkemizin AİHM tarafından “ihlal kararları” eşliğinde tazminata mahkum edilmesi, uzak bir olasılık olarak gözükmemektedir.

Yaralanan veya tehdit edilen kamu görevlisinin davaya katılma hakkı vardır. Mağdur kamu görevlilerinin katılma hakları, uygulamada Yargıtay tarafından da kabul edilmektedir. Buna karşın mağdurun mensup olduğu kamu idaresinin katılma hakkı Yargıtay tarafından, doğrudan zarar görmedikleri gerekçesiyle, kabul edilmemektedir¹⁴². Oysa bir kamu görevinin engellenmesi

---

¹⁴²“Dairemizce de benimsenen Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 15/04/2014 tarih ve 2013/599 Esas, 2014/191 Karar sayılı ilamında açıklandığı üzere, suç tarihinde satış yapmak amacıyla işyerlerinin önündeki yaya kaldırımı üzerine masa ve sandalye koymaları nedeniyle haklarında işlem yapılmasını engellemek için zabıta görevlilerine cebir uyguladıkları belirtilen sanıkların eylemlerinin Sakarya Büyükşehir Belediyesinin mal varlığına yönelmediği ve bu kurumun suçtan doğrudan zarar görmediği anlaşılmakla, usulsüz olarak katılma kararı verilerek lehine

nedeniyle bu görevi yerine getirmekle görevli kamu idaresinin doğrudan zarar göreceği aşikardır¹⁴³. Yargıtay'ın bu yaklaşımı, suçun korumayı amaçladığı hukuksal değer ile de bağdaşmamaktadır. Bu nedenle mağdurun bağlı olduğu kamu idaresinin de davaya katılma hakkının tanınması en azından kategorik olarak reddedilmemesi gerektiği kanaatindeyiz.

H. SONUÇ

TCK'nın 265. maddesinde yer alan görevi yaptırmamak için direnme suçunun kapsamı 765 sayılı TCK'da yeralan benzer suçlardan farklıdır. Eski kanunun aksine 5237 Sayılı "Yeni" TCK'da pasif direnme eylemleri, suç olmaktan çıkarılmıştır. Bu suç, münhasıran kamu görevlisi olan mağdura karşı cebir veya tehdit kullanılması suretiyle işlenebilir. Cebir eyleminin kasten yaralama boyutuna varması zorunlu değildir. Buna karşın failin cebir niteliğinde bir eylemi yoksa suçu oluşturan hareket, tehdit suçu ile birebir örtüşecektir. Görevi yaptırmamak için direnme suçunun manevi unsurunun varlığı bakımından, failde görevi yaptırmama amacı bulunması zorunludur. Dolayısıyla bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilir. TCK m. 265'te yer alan düzenleme, benzer suçlarla kıyaslandığında, ceza adaleti ile bağdaşmayan sonuçlara yol açması, kuvvetli bir olasılık olarak ortaya çıkmaktadır. Şikayet hakkının kullanılması, meşru müdafaa gibi hukuka uygunluk nedenlerinin suçun unsuru olan hukuka aykırılığı ortadan kaldırması mümkündür. Özellikle kolluk güçlerine karşı işlenen suçlarla ilgili soruşturma ve yargılamada bireylerin "adil yargılanma hakkı"nın ihlal edilmemesi için dikkatli olunmalıdır. Bu suçla ilgili olarak, ceza adaletinin sağlanması ve adil yargılamanın temini için yasal değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKÇA

ARTUK, Mehmet Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ YENİDÜNYA, Ahmet Caner: Ceza Hukuku Özel Hükümler, 9. Bası, Ankara 2008, Mehmet Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ YENİDÜNYA, Ahmet Caner: Ceza Hukuku Özel

---

vekalet ücretine hükmedilmesi," (5. CD, 11.06.2014, 2013/2315, 2014/6547)

¹⁴³ÖZBEK/ KANBUR/ DOĞAN/ BACAKSIZ/ TEPE, s. 1017; YAŞAR/ GÖKCAN/ ARTUÇ, s. 7702.

Hükümler, 9. Bası, Ankara 2008.

DUTERTRE, Gilles: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarından Örnekler, Ankara 2007, Gilles: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarından Örnekler, Ankara 2007.

ERMAN, Sahir/ ÖZEK, Çetin: Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul 1992, Sahir/ ÖZEK, Çetin: Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul 1992.

EROL, Haydar : Açıklamalı ve En Yeni İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, C. II, Ankara 2015.

GERÇEKER, Hasan: Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. II, Ankara 2011.

HAKERİ, Hakan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2011.

HARRIS, D. J./ O'BOYLE, M./ BATES, E. P./ BUCKLEY, C. M. : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hukuku, Çev. : Mehveş Bingöllü Kırıcı, Ankara 2013.

İÇEL, Kayıhan : İÇel Ceza Hukuku Genel Hükümler II, 5. Bası, İstanbul 2013.

İNCEOĞLU, Sibel: İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme, Ankara 2013.

KOCA, Mahmut/ ÜZÜLMEZ, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2014. (Genel)

KOCA, Mahmut/ ÜZÜLMEZ, İlhan: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2013. (Özel)

ÖZBEK, Veli Özer/ KANBUR, Mehmet Nihat/ DOĞAN, Koray/ BACAKSIZ, Pınar/ TEPE, İlker: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2012.

ÖZGENÇ, İzzet: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Onuncu Bası, Ankara 2014.

SEVCAN, Aysel: "Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı

Suçlar”, Türk Ceza Kanunu’nun 2 Yılı Teori ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, İstanbul 2008, s. 486-503.

SOYASLAN, Doğan: Ceza Hukuku Özel Hükümler, 9. Baskı, Ankara 2012.

TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, Mustafa Ruhan/ ÖNOK, Murat: Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2010.

ÜZÜLMEZ, İlhan: Yeni Türk Ceza Kanunu’nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları, Ankara 2007.

YAŞAR, Osman/ GÖKCAN, Hasan Tahsin/ ARTUÇ, Mustafa : Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. IV, Ankara 2010.

